

คู่มือการดำเนินการ สอบความรับผิดชอบ ทางละเมิดของเจ้าหน้าที่

กลุ่มกฎหมายและคดี
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1

นายวุฒิพันธ์ ฤกษ์จันทร์

Mr. Wuttipan loekchan

นิติกรปฏิบัติการ

Email: wantiput1@gmail.com

โทร. ๐๘๖๕๓๔๘๓๓๙

คำนำ

คู่มือการสอบความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อเป็นคู่มือในการปฏิบัติงานสำหรับกลุ่มกฎหมายและคดี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต ๑ ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินการด้านกฎหมาย รวมถึงการให้คำแนะนำการปฏิบัติงานในหน้าที่ราชที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย ซึ่งการปฏิบัติงานในหน้าที่ราชการดังกล่าว บางครั้งอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินทางราชการหรืออาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลภายนอก ดังนั้น เมื่อเกิดความเสียหายดังกล่าวขึ้น การดำเนินการสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นทางละเมิด และการดำเนินการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ จึงเป็นกระบวนการที่กฎหมายตามพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ กำหนดให้ดำเนินการเพื่อหาผู้รับผิดชอบทางละเมิดในความเสียหายที่เกิดขึ้น กลุ่มกฎหมายและคดีหวังเป็นอย่างยิ่งว่าคู่มือฉบับนี้คงเป็นประโยชน์แก่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา และผู้สนใจได้ศึกษาค้นคว้า อีกทั้งยังเป็นแนวทางให้ผู้ที่ได้รับมอบหมายเป็นกรรมการการสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นทางละเมิด และกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่เข้าใจถึงกฎหมาย ระเบียบ หลักเกณฑ์ กระบวนการขั้นตอนต่างๆ ตามที่กฎหมายกำหนด

กลุ่มกฎหมายและคดี

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต ๑

สารบัญ

หน้า

ความเป็นมา	๑
คำจำกัดความ	๒
ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่	๕
การกระทำละเมิดต่อบุคคลภายนอก	๖
อายุความการใช้สิทธิไล่เบี้ยเพื่อชดใช้ค่าสินไหมทดแทน	๑๓
การพิจารณาความรับผิดของเจ้าหน้าที่ผู้ทำละเมิดแก่หน่วยงานของรัฐ	๑๓
การเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดชดใช้เงินให้แก่หน่วยงานของรัฐ	๑๕
การอุทธรณ์คำสั่งเรียกให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน	๑๖
การใช้อำนาจบังคับคดีปกครองของหน่วยงานของรัฐ	๑๗
ขั้นตอนการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ สำหรับสถานศึกษา	๒๓
ขั้นตอนการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ สำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา	๒๗
กรณีเจ้าหน้าที่กระทำให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลภายนอก	๓๔
อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงทางละเมิด	๓๖
การไล่เบี้ยเจ้าหน้าที่ผู้กระทำผิดทางละเมิด	๓๖
ภาคผนวก	
- เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการการสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นทางละเมิด	๔๐ - ๔๕
- เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการสอบข้อเท็จจริงทางละเมิดของเจ้าหน้าที่	๔๖ - ๕๒
- พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙	๕๓ - ๕๖
- ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์เกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิด ของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙	๕๗ - ๖๕

ความเป็นมา

โดยที่พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๓๙ ดังนั้นความเสียหายที่เกิดขึ้นตั้งแต่วันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๓๙ ตามหลักการของกฎหมาย ซึ่งรวมถึงขั้นตอนการดำเนินการที่เกี่ยวข้องจึงเป็นไปตามพระราชบัญญัติละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ แต่สำหรับความเสียหายที่เกิดขึ้นก่อนวันที่พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ใช้บังคับ (ก่อนวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๓๙) การพิจารณาความรับผิดของเจ้าหน้าที่จะเป็นไปตามหลักประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ในส่วนของการกระทำละเมิด ซึ่งมีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

- ๑) เจ้าหน้าที่จะรับผิดในความเสียหายที่เกิดขึ้น เมื่อได้กระทำการด้วยความประมาทเลินเล่อ
- ๒) หน่วยงานเรียกให้เจ้าหน้าที่รับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนเต็มจำนวน
- ๓) กรณีเจ้าหน้าที่กระทำละเมิดหลายคน หน่วยงานสามารถเรียกให้เจ้าหน้าที่ทุกคนหรือคนใดคนหนึ่งชดเชยค่าเสียหายได้เต็มจำนวนตามหลักกฎหมายเรื่องลูกหนี้ร่วม

ด้วยเหตุนี้ จึงมีการนำพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ มาบังคับใช้ โดยมีเจตนารมณ์ตามท้ายพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ความว่า “การที่เจ้าหน้าที่ดำเนินกิจการต่างๆ ของหน่วยงานของรัฐนั้นหาได้ เป็นไปเพื่อประโยชน์อันเป็นการเฉพาะตัวไม่ การปล่อยให้ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ในกรณีที่ปฏิบัติงาน ในหน้าที่และเกิดความเสียหายแก่เอกชนเป็นไปตามหลักกฎหมาย เอกชนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์จึง เป็นการไม่เหมาะสมก่อให้เกิดความเข้าใจผิดว่า เจ้าหน้าที่จะต้องรับผิดชอบในการกระทำต่างๆ เป็นการเฉพาะตัวเสมอ ไป เมื่อการที่นำไปทำให้หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอก เพียงใดก็จะมีผลฟ้องไล่เบี้ยเอาจาก เจ้าหน้าที่ เต็มจำนวนนั้น ทั้งที่บางกรณีเกิดขึ้นโดยความไม่ตั้งใจหรือความผิดพลาดเล็กน้อยในการปฏิบัติหน้าที่ นอกจากนั้นยังมีการนำหลักเรื่องลูกหนี้ร่วมในระบบกฎหมายแพ่งมาใช้บังคับให้เจ้าหน้าที่ต้องร่วมรับผิดชอบในการ กระทำของเจ้าหน้าที่ผู้อื่นด้วย ซึ่งระบบนั้นมุ่งหมายแต่จะได้รับเงินครบโดยไม่คำนึงถึงความเป็นธรรมที่จะมีต่อ แต่ละคน กรณีเป็นการก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่เจ้าหน้าที่และยังเป็นการบั่นทอนกำลังใจ ขวัญในการทำงานของ เจ้าหน้าที่ด้วย จนบางครั้งกลายเป็นปัญหาในการบริหารเพราะเจ้าหน้าที่ไม่กล้าตัดสินใจ ดำเนินงานเท่าที่ควรเพราะเกรงความรับผิดชอบที่เกิดขึ้น อนึ่ง การให้คุณให้โทษแก่เจ้าหน้าที่เพื่อควบคุมการทำงานของเจ้าหน้าที่ยังมีวิธีการในการบริหารงานบุคคลและการดำเนินการทางวินัยกำกับดูแลอีกส่วนหนึ่งอันเป็นหลักประกันมิให้ เจ้าหน้าที่ทำการใด ๆ โดยไม่รอบคอบอยู่แล้ว ดังนั้น จึงสมควรกำหนดให้เจ้าหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบในการ ปฏิบัติงานในหน้าที่เฉพาะเมื่อเป็นการจงใจกระทำเพื่อการเฉพาะตัว หรือจงใจให้เกิดความเสียหายหรือประมาท เลินเล่ออย่างร้ายแรงเท่านั้น และให้แบ่งแยกความรับผิดของแต่ละคนมิให้นำหลักลูกหนี้ร่วมมาใช้บังคับ ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ของรัฐ”

ภายหลังพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๓ ตอนที่ ๖๐ ก ลงวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๓๔ และเริ่มมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๓๔ (ถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา) เมื่อมีความเสียหายเกิดขึ้นตั้งแต่วันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๓๔ ตาม หลักการของกฎหมาย ในส่วนที่เป็นสารบัญญัติ เช่น ฐานความผิด การแบ่งส่วน ความรับผิดและอายุความฟ้องคดี ย่อมเป็นไปตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ซึ่งมีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

๑) เจ้าหน้าที่จะรับผิดในความเสียหายที่เกิดขึ้น เมื่อกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

๒) หน่วยงานเรียกให้เจ้าหน้าที่รับผิดชอบใช้ค่าเสียหาย โดยคำนึงถึงระดับความร้ายแรง แห่งการกระทำและความเป็นธรรมในแต่ละกรณีเป็นเกณฑ์ โดยไม่ต้องชดใช้เต็มจำนวนความเสียหายก็ได้ นอกจากนี้ หากความเสียหายเกิดจากความบกพร่องของหน่วยงานของรัฐหรือระบบการดำเนินงานส่วนรวม ต้องหักส่วนดังกล่าวออกด้วย

๓) กรณีมีเจ้าหน้าที่หลายคนกระทำละเมิด มิให้นำหลักเรื่องลูกหนี้ร่วมมาใช้บังคับ โดยเจ้าหน้าที่แต่ละคนจะต้องรับผิดชอบเฉพาะส่วนของตนเท่านั้น

สำหรับขั้นตอนการปฏิบัติเมื่อเกิดความเสียหายหรือที่เรียกว่าส่วนวิธีสบัญญัติจะต้องดำเนินการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

คำจำกัดความ

ละเมิด ตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ มีได้บัญญัตินิยามศัพท์คำว่า “ละเมิด” ไว้เป็นการเฉพาะ จึงต้องนำบทบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในส่วนที่เกี่ยวข้องมาใช้บังคับเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิด โดยประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๒๐ กำหนดหลักทั่วไปของการกระทำที่ถือเป็นการละเมิดไว้ว่า “ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมาย ให้เขาเสียหายถึงแก่ชีวิตก็ดี แก่ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ท่านว่าผู้นั้นทำละเมิด จำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น”

การกระทำที่ถือเป็นการละเมิด มีหลักเกณฑ์ ๓ ประการ คือ

๑. กระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อ
๒. กระทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมาย
๓. บุคคลอื่นได้รับความเสียหาย

ข้อเท็จจริงต้องเข้าหลักเกณฑ์ครบทั้งสามข้อ จึงเป็น “ละเมิด”

การกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

๑. การกระทำโดยจงใจ คือ การกระทำโดยรู้สำนึกถึงการกระทำของตนว่าจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่น ไม่ว่าความเสียหายนั้นจะเกิดขึ้นมากน้อยเพียงใดก็ตาม

๒. กระทำโดยประมาทเลินเล่อ คือ การกระทำโดยประมาทในทางอาญาตามมาตรา ๕๙ วรรค ๔ แห่งประมวลกฎหมายอาญาที่บัญญัติว่า “การกระทำโดยประมาทได้แก่กระทำความผิดมิใช่โดยเจตนา แต่กระทำโดยปราศจากความระมัดระวังซึ่งบุคคลในภาวะเช่นนั้นจะต้องมีตามวิสัยและพฤติการณ์และผู้กระทำอาจใช้ความระมัดระวังเช่นนั้นได้แต่หาได้ใช้ให้เพียงพอไม่”

บุคคลในภาวะเช่นนั้น หมายถึง บุคคลที่อยู่ในภาวะเดียวกับผู้กระทำ โดยเทียบว่าบุคคลทั่วไป หรือ วิญญูชนที่อยู่ในภาวะเช่นนั้น ควรใช้ความระมัดระวังแค่ไหน การใช้ความระมัดระวังไม่ว่าเด็กกับผู้ใหญ่ คนหนุ่มกับคนแก่ คนพิการกับคนไม่พิการ คนขับรถเป็นกับคนขับรถไม่เป็นแล้วไปขับรถ ความระมัดระวังย่อมแตกต่างกัน หรือแพทย์ย่อมมีความระมัดระวังหรือความชำนาญในการผ่าตัดดีกว่าคนที่ไม่ใช่แพทย์ การวัดความระมัดระวังต้องคำนึงถึงเพศ อายุ ฐานะ เดียวกับผู้กระทำว่าคนธรรมดาที่อยู่ในฐานะเช่นนั้นจะพึงระมัดระวังเพียงใด

วิสัย หมายถึง สภาพเกี่ยวกับตัวผู้กระทำ เช่น อายุ เพราะเด็กและผู้ใหญ่จะมีความระมัดระวังในเรื่องเดียวกันต่างกันเนื่องจากมีประสบการณ์แตกต่างกัน เพศชายและหญิงต่างมีความระมัดระวังในแต่ละเรื่องต่างกัน ผู้ประกอบวิชาชีพใดวิชาชีพหนึ่งหรือผู้เชี่ยวชาญในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือผู้ปฏิบัติงานใดงานหนึ่งในระยะเวลานานย่อมมีความระมัดระวังในวิชาชีพหรือเรื่องที่ตนเชี่ยวชาญหรือชำนาญมากกว่าคนทั่วไปเป็นต้น

พฤติการณ์ หมายถึง ปัจจัยแวดล้อมผู้กระทำ เช่น กรณีขับรถชนคน เหตุเกิดกลางวันหรือกลางคืน หรือในขณะที่ขับรถมีฝนตกถนนลื่นหรือไม่ และมีเวลาที่จะคิดคำนวณไตร่ตรองให้รอบคอบก่อนที่จะกระทำการใด การหนึ่งลงไปหรือไม่ เป็นต้น เพราะพฤติการณ์แวดล้อมผู้ขับขี่รถยนต์ย่อมต้องใช้ความระมัดระวังเพิ่มขึ้นมากกว่าเวลาปกติเป็นต้น

ดังนั้น หากจะพิจารณาว่าผู้ใดได้กระทำละเมิดโดยประมาทเลินเล่อหรือไม่อย่างนั้น ให้พิจารณาจากข้อเท็จจริงว่า

(๑) ตัวผู้กระทำมีหน้าที่ที่จะต้องใส่ใจระมัดระวัง และ

(๒) ผู้กระทำได้กระทำผิดต่อหน้าที่ดังกล่าว เมื่อพิจารณาตามวิสัยของผู้กระทำซึ่งจะต้องกระทำแต่ไม่กระทำ หรือกระทำแต่ไม่ใช้ความระมัดระวังให้เพียงพอ

(๓) ความเสียหายที่ผู้เสียหาย หรือหน่วยงานของรัฐได้รับเป็นผลโดยตรงจากการกระทำผิดตาม (๒) ของผู้กระทำ

“เจ้าหน้าที่” หมายความว่า ข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้าง หรือผู้ปฏิบัติงานประเภทอื่นไม่ว่าจะเป็น การแต่งตั้งในฐานะเป็นกรรมการหรือฐานะอื่นใด

เจ้าหน้าที่ ตามนัยมาตรา ๔ เป็นผู้ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดทางละเมิด ของเจ้าหน้าที่ ซึ่งปฏิบัติราชการในหน้าที่แทนรัฐในลักษณะเจ้าหน้าที่ของภาครัฐทุกประเภท ดังนั้น เจ้าหน้าที่ตาม คำนิยามดังกล่าวจึงหมายความว่าถึงบุคลากรทุกประเภทที่ทำงานให้กับรัฐ ไม่ว่าจะเป็นลูกจ้างหรือจะเป็นกรรมการ และ ไม่ว่าจะเป็นการแต่งตั้งในฐานะใด

ลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐที่อยู่ในบังคับของพระราชบัญญัตินี้ได้นั้นจะต้องอยู่ในฐานะที่เป็น เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐและได้กระทำละเมิดในการปฏิบัติหน้าที่ การที่จะพิจารณาว่าลูกจ้างคนใด เป็น “เจ้าหน้าที่” หรือไม่นั้น อาจพิจารณาโดยจำแนกตามลักษณะของความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานของรัฐ กับ บุคคลในสังกัดออกเป็น ๒ ลักษณะ คือ

๑. ลูกจ้างที่ได้รับการบรรจุแต่งตั้งให้ปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐที่มีลักษณะเป็นการปฏิบัติงาน ประจำและต่อเนื่องมีการกำหนดอัตราเงินเดือนการเลื่อนขั้นเงินเดือน การลงโทษทางวินัยตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด โดยกฎหมาย ระเบียบหรือข้อบังคับ เช่น กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการประเภทต่างๆ หรือระเบียบว่าด้วย ลูกจ้างประจำ หรือกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งรัฐวิสาหกิจ ถือเป็นเจ้าหน้าที่ ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย ว่าด้วยความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่

ตัวอย่าง ลูกจ้างประจำ พนักงานราชการ พนักงานมหาวิทยาลัย หรือพนักงานของรัฐในสังกัด กระทรวงสาธารณสุข ได้รับบรรจุแต่งตั้งให้ปฏิบัติงานลักษณะเป็นการประจำและต่อเนื่อง มีการกำหนดอัตราเงินเดือน การเลื่อนขั้นเงินเดือน การลงโทษทางวินัย ลูกจ้างประเภทนี้มีฐานะเป็น “เจ้าหน้าที่” ตามพระราชบัญญัตินี้และ ได้รับความรับผิดในมูลละเมิดของลูกจ้างประเภทนี้ย่อมเป็นไปตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัตินี้

๒. ลูกจ้างที่หน่วยงานของรัฐได้ว่าจ้างให้ปฏิบัติงานเป็นครั้งคราวเฉพาะงานไม่ว่าจะเป็นสัญญาจ้าง เป็นหนังสือหรือไม่ก็ตาม ความสัมพันธ์ระหว่างลูกจ้างดังกล่าวกับหน่วยงานที่ว่าจ้างย่อมเป็นไปตามประมวลกฎหมาย แพ่งและพาณิชย์ หากลูกจ้างกระทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐ ได้รับความรับผิดทางละเมิดย่อมเป็นไปตามบทบัญญัติ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ตัวอย่าง การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (กฟภ.) ทำสัญญาแต่งตั้งเอกชนซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคล หรือองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ทำหน้าที่เป็นตัวแทนเก็บเงินค่าไฟฟ้า เป็นผู้จัดหาเอาบุคคลมาเป็นผู้ปฏิบัติงาน แทน เช่น แก้วกระแสนไฟฟ้าขัดข้อง ตามสัญญาจ้างเหมาแบบเบ็ดเสร็จโดยสัญญาดังกล่าวเป็นสัญญาจ้างทำของตามนัย มาตรา ๔๒๘ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ดังนั้น คู่สัญญาของ กฟภ. และลูกจ้างของคู่สัญญาจึงไม่ใช่ เจ้าหน้าที่ของ กฟภ. และไม่เป็น “เจ้าหน้าที่” ตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติ ได้รับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ (คำวินิจฉัยคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๔๖๙/๒๕๔๒)

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า กระทรวง ทบวง กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น และมีฐานะเป็นกรม ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น และรัฐวิสาหกิจที่ตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติ หรือพระราชกฤษฎีกา และให้หมายความรวมถึงหน่วยงานอื่นของรัฐที่มีพระราชกฤษฎีกากำหนดให้เป็นหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัตินี้ด้วย

สรุปว่าหน่วยงานของรัฐตามคำนิยามดังกล่าวแบ่งเป็น ๔ ประเภท คือ

๑. ราชการส่วนกลาง ได้แก่ กระทรวง ทบวง กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรมและราชการส่วนภูมิภาค ได้แก่ จังหวัด อำเภอ

๒. ราชการส่วนท้องถิ่น ได้แก่ เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา

๓. รัฐวิสาหกิจที่ตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติ หรือพระราชกฤษฎีกา ไม่รวมถึงรัฐวิสาหกิจที่เป็นบริษัทจำกัด เนื่องจากจัดตั้งขึ้นตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งเป็นกฎหมายเอกชน

๔. หน่วยงานอื่นของรัฐที่มีพระราชกฤษฎีกากำหนดให้เป็นหน่วยงานของรัฐหน่วยงานที่ไม่เข้าลักษณะความหมายดังกล่าวข้างต้นจึงไม่ใช่หน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัตินี้ เช่น ธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประกอบธุรกิจทางการเงินและประกอบกิจการอื่นให้สอดคล้องกับ หลักการของศาสนาอิสลาม แม้มีพระราชบัญญัติจัดตั้งแต่ตามพระราชบัญญัติระบุโดยชัดเจนว่าไม่เป็นรัฐวิสาหกิจ ไม่อยู่ในกฎหมายคุ้มครองแรงงานและเมื่อจัดตั้งขึ้นระยะหนึ่งและต้องนำหุ้นออกขาย

การตีความว่าหน่วยงานใดเป็นหน่วยงานของรัฐมีความสำคัญเนื่องจากถ้าเป็นหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัติละเมิดเช่นเดียวกัน แล้วเกิดกรณีหากเจ้าหน้าที่หลายหน่วยงานกระทำให้เกิดความเสียหายหรือเจ้าหน้าที่กระทำให้เกิดความเสียหายแก่หน่วยงานของรัฐมากกว่าหนึ่งแห่ง หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องจะต้องแต่งตั้งกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบละเมิดร่วมกัน

ความรับผิดชอบละเมิดของเจ้าหน้าที่จากการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่มี ๒ ประเภท ดังนี้

ประเภทที่ ๑ การกระทำละเมิดต่อเอกชนหรือบุคคลภายนอก ความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ผู้ทำละเมิดแก่เอกชนหรือบุคคลภายนอก เป็นไปตามความในมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดชอบละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

ประเภทที่ ๒ การกระทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐ ความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ผู้ทำละเมิดแก่ หน่วยงานของรัฐเป็นไปตามความในมาตรา ๑๐ ประกอบกับมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดชอบละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

การจะพิจารณาความรับผิดทางละเมิดของหน่วยงานของรัฐต่อบุคคลภายนอกตามประเภทที่ ๑ แบ่งเป็น ๒ กรณี ได้แก่

กรณีที่ ๑ ความรับผิดทางละเมิดของหน่วยงานของรัฐที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่

มาตรา ๕ บัญญัติว่า “หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดต่อผู้เสียหายในผลแห่งละเมิดที่เจ้าหน้าที่ของตนได้กระทำการปฏิบัติหน้าที่ ในกรณีนี้ผู้เสียหายอาจฟ้องหน่วยงานของรัฐดังกล่าวได้โดยตรง แต่จะฟ้องเจ้าหน้าที่ไม่ได้ ถ้าการละเมิดเกิดจากเจ้าหน้าที่ซึ่งไม่ได้สังกัดหน่วยงานของรัฐแห่งใด ให้ถือว่ากระทรวงการคลังเป็นหน่วยงานของรัฐที่ต้องรับผิดตามวรรคหนึ่ง”

เจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ได้กระทำการละเมิด หน่วยงานของรัฐต้องรับผิด หรือถูกฟ้องแทนเจ้าหน้าที่ ตามมาตรา ๕ วรรคแรก ผู้เสียหายต้องฟ้องหน่วยงานของรัฐ จะฟ้องเจ้าหน้าที่ไม่ได้ (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๒๕๖/๒๕๔๙ แต่กรณียังไม่มีคำพิพากษาสูงสุด เจ้าหน้าที่ข้าราชการไปติดต่องานราชการแล้วเกิดอุบัติเหตุ ขนรถยนต์ของบุคคลภายนอกได้รับความเสียหาย หน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ผู้นั้นสังกัดเป็นผู้รับผิดชอบโดยตรง ในผลแห่งละเมิดนั้น โดยบุคคลภายนอกหรือประชาชนผู้ได้รับความเสียหายสามารถฟ้องคดีให้หน่วยงานของรัฐชดใช้ค่าสินไหมทดแทนได้แต่จะฟ้องร้องเจ้าหน้าที่ไม่ได้) หรือเจ้าหน้าที่ ดำรงไว้กับผู้ร้ายแล้วเกิดการยิงต่อสู้กัน กระสุนปืนพลาดเป้าหมายไปถูกประชาชนได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิต กรณีเช่นนี้หน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่นั้นสังกัดอยู่เป็นผู้รับผิดชอบโดยตรงในผลแห่งละเมิดนั้น บุคคลภายนอกหรือประชาชนผู้ได้รับความเสียหายสามารถร้องขอให้หน่วยงานของรัฐชดใช้ค่าสินไหมทดแทนได้ แต่จะฟ้องร้องเจ้าหน้าที่ไม่ได้ ทำนองเดียวกันกับกรณีเจ้าหน้าที่ไม่สังกัดหน่วยงานใด ผู้ได้รับความเสียหายก็สามารถฟ้องหรือร้องขอให้กระทรวงการคลังชดใช้ค่าสินไหมทดแทนได้ ตามมาตรา ๕ วรรค ๒ แต่จะฟ้องร้องให้เจ้าหน้าที่ชดใช้โดยตรงไม่ได้ เช่น คณะกรรมการการเลือกตั้งถือเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งไม่ได้สังกัดหน่วยงานของรัฐแห่งใด กระทรวงการคลังจึงต้องรับผิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทน (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๖๔/๒๕๕๒) หรือกรณีคณะรัฐมนตรี ศาลปกครองสูงสุดเห็นว่า คณะรัฐมนตรีมิใช่หน่วยงานของรัฐและไม่ได้สังกัดหน่วยงานของรัฐแห่งใด จึงถือว่ากระทรวงการคลังเป็นหน่วยงานของรัฐที่ต้องรับผิด

การพิจารณาว่าเจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่หรือไม่ พิจารณาจาก

๑. เป็นการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายหรือไม่

๒. เป็นการปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

กรณีที่ ๒ ความรับผิดทางละเมิดของหน่วยงานของรัฐที่เกิดขึ้นจากการกระทำนอกเหนือการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่

มาตรา ๕ บัญญัติว่า “ถ้าการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่มิใช่การกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ เจ้าหน้าที่ต้องรับผิดในการนั้นเป็นการเฉพาะตัว ในกรณีนี้ผู้เสียหายอาจฟ้องเจ้าหน้าที่ได้โดยตรงแต่จะฟ้องหน่วยงานของรัฐไม่ได้”

ถ้าการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่มิใช่การกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ (นอกเหนือการปฏิบัติหน้าที่) หน่วยงานของรัฐไม่ต้องรับผิดหรือถูกฟ้องตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดฯ กล่าวคือ เจ้าหน้าที่ต้องรับผิดชัดใช้เป็นการเฉพาะตัว

การพิจารณาว่าเป็นการกระทำนอกเหนือการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่พิจารณาจากพฤติการณ์ ต้องเป็นการกระทำส่วนตัวโดยแท้

การกระทำละเมิดต่อเอกชนหรือบุคคลภายนอก พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติให้ผู้เสียหายใช้สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนได้ ๒ ทาง คือ

๑. ใช้สิทธิฟ้องคดีต่อศาล ตามนัยมาตรา ๕ หรือ
๒. ใช้สิทธิยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐ ตามนัยมาตรา ๑๑

การใช้สิทธิฟ้องคดีต่อศาล

บุคคลภายนอกผู้ได้รับความเสียหายสามารถฟ้องคดีต่อศาลเพื่อให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานของรัฐชดใช้ค่าสินไหมทดแทนได้โดยตรง โดยไม่ต้องยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐก่อน โดย หากการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่มิใช่การกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ผู้เสียหายต้องฟ้องเจ้าหน้าที่โดยตรงจะฟ้องหน่วยงานของรัฐไม่ได้ แต่หากการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่เป็นการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ผู้เสียหายต้องฟ้องหน่วยงานของรัฐโดยตรงจะฟ้องเจ้าหน้าที่ไม่ได้

บุคคลภายนอก คือบุคคลภายนอกที่ได้รับความเสียหายจากการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่หรือผู้เสียหายได้แก่บุคคลหรือนิติบุคคลที่มีใช้หน่วยงานของรัฐที่ได้รับความเสียหายจากการกระทำของเจ้าหน้าที่และให้หมายความรวมถึงเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ได้รับความเสียหายจากการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ของรัฐคนอื่นไม่ว่า เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดจะสังกัดหน่วยงานเดียวกันกับเจ้าหน้าที่ผู้ได้รับความเสียหายหรือสังกัดหน่วยงานของรัฐแห่งอื่นหรือไม่ก็ตาม

อายุความในการใช้สิทธิของผู้เสียหาย

การใช้สิทธิฟ้องคดีต่อศาล ผู้เสียหายจะต้องฟ้องคดีภายใน ๑ ปี นับแต่วันรู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดี แต่ไม่เกิน ๑๐ ปี นับแต่วันที่มีเหตุแห่งการฟ้องคดี หรืออีกนัยหนึ่ง ภายใน ๑ ปี นับแต่วันรู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวผู้ที่จะฟ้องจะต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน อย่างไรก็ตามการใช้สิทธิเรียกร้องตามที่กำหนดไว้เป็นการเฉพาะดังกล่าวข้างต้นจะต้องกระทำภายในกำหนดอายุความทั่วไปตามมาตรา ๔๔๘ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กำหนดให้ใช้สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนอันเกิดแต่มูลละเมิดมีอายุความสิบปีนับแต่วันทำละเมิดด้วย ในกรณีที่เจ้าหน้าที่กระทำการละเมิดต่อบุคคลภายนอกในการปฏิบัติหน้าที่พระราชบัญญัติความรับผิดชอบละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ บัญญัติให้ผู้เสียหายใช้สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนได้ ๒ ทาง กล่าวคือ ผู้เสียหายอาจฟ้องคดีต่อศาลขอให้พิพากษาให้หน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ผู้กระทำการละเมิดอยู่ในสังกัดชดใช้ค่าสินไหมทดแทนภายใน ๑ ปี นับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดี แต่ไม่เกิน ๑๐ ปี นับแต่วันที่มีเหตุแห่งการฟ้องคดี หรืออีกนัยหนึ่งภายใน ๑ ปี นับแต่วันที่ผู้เสียหายรู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวผู้ที่จะฟ้องจะต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน แต่ไม่เกิน ๑๐ ปี นับแต่วันทำละเมิด อีกทางหนึ่งผู้เสียหายอาจยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ผู้กระทำการละเมิดอยู่ในสังกัดให้พิจารณาชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ตนและแม้กฎหมายจะมีได้บัญญัติไว้อย่างชัดเจนว่าผู้เสียหายจะต้องยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐให้พิจารณาค่าสินไหมทดแทนสำหรับความเสียหายที่เกิดแก่ตนภายในระยะเวลาเท่าใด แต่ก็เป็นที่เห็นได้จากเหตุผลของเรื่องว่าผู้เสียหายจะต้องยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐภายใน ๑ ปี นับแต่วันที่รู้ถึงการละเมิด และรู้ตัวผู้ที่จะฟ้องจะต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน แต่ไม่เกิน ๑๐ ปี นับแต่วันทำละเมิดเช่นเดียวกับการฟ้องคดีต่อศาล

การใช้สิทธิยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐ ตามนัยมาตรา ๑๑

บุคคลภายนอกผู้ได้รับความเสียหายจากการกระทำการละเมิดของเจ้าหน้าที่อันเกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ผู้เสียหายสามารถยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐตามนัยมาตรา ๑๑

มาตรา ๑๑ บัญญัติว่า “ในกรณีที่ผู้เสียหายเห็นว่า หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบตามมาตรา ๕ ผู้เสียหายจะยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐให้พิจารณาชดใช้ค่าสินไหมทดแทนสำหรับความเสียหายที่เกิดแก่ตนก็ได้ ในการนี้หน่วยงานของรัฐต้องออกใบรับคำขอให้ไว้เป็นหลักฐานและพิจารณาคำขอนั้นโดยไม่ชักช้า เมื่อหน่วยงานของรัฐมีคำสั่งเช่นใดแล้ว หากผู้เสียหายยังไม่พอใจในผลการวินิจฉัยของหน่วยงานของรัฐก็ให้มีสิทธิร้องทุกข์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ตามกฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ตนได้รับแจ้งผลการวินิจฉัย

ให้หน่วยงานของรัฐพิจารณาคำขอที่ได้รับตามวรรคหนึ่งให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันหากเรื่องใดไม่อาจพิจารณาได้ทันในกำหนดนั้นจะต้องรายงานปัญหาและอุปสรรคให้รัฐมนตรีเจ้าสังกัดหรือกำกับหรือควบคุมดูแลหน่วยงานของรัฐแห่งนั้นทราบ และขออนุมัติขยายระยะเวลาออกไปได้ แต่รัฐมนตรีดังกล่าวจะพิจารณาอนุมัติให้ขยายระยะเวลาให้อีกได้ไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวัน”

การร้องขอให้หน่วยงานของรัฐรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนตามมาตรา ๑๑ แห่ง พระราชบัญญัติ ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ผู้เสียหายสามารถร้องขอต่อหน่วยงานของรัฐให้ชดใช้ค่าสินไหม ทดแทนได้โดยตรง และเมื่อหน่วยงานของรัฐมีคำสั่งเช่นใดแล้ว หากผู้เสียหายไม่พอใจคำวินิจฉัยก็สามารถฟ้องคดี ต่อศาลได้

พระราชบัญญัตินี้ได้ให้สิทธิแก่ผู้เสียหายที่จะเลือกใช้วิธียื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐให้พิจารณาชดใช้ ค่าสินไหมทดแทนแก่ตนได้ แทนที่จะใช้วิธีฟ้องคดีหน่วยงานของรัฐซึ่งอาจต้องใช้เวลาพอสมควรเป็นการสร้างภาระ ให้แก่ประชาชนที่ถูกกระทำละเมิดโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งบางครั้งค่าสินไหมทดแทนอาจจะเป็นจำนวนเงินเพียงไม่กี่พัน บาท ซึ่งถ้าจะต้องไปฟ้องคดีต่อศาลก็จะไม่คุ้มค่าทนายความและค่าธรรมเนียมต่างๆ กรณีที่ผู้เสียหายได้ยื่นฟ้องคดีต่อ ศาลและคดีอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาลถือว่าผู้เสียหายเลือกใช้สิทธิยื่นฟ้องคดีต่อศาลแล้ว แม้อต่อมาผู้เสียหาย จะได้มีการยื่นคำขอให้หน่วยงานของรัฐชดใช้ค่าสินไหมทดแทนหน่วยงานของรัฐไม่จำเป็นต้องรับคำขอไว้พิจารณา เนื่องจากการที่ให้ทั้งหน่วยงานของรัฐและศาลพิจารณาเรื่องที่มีมูลเหตุอย่างเดียวกันอาจทำให้การวินิจฉัยชี้ขาดแตกต่างกันได้ (เรื่องเสรีจที ๖๐๓/๒๕๕๑)

การร้องขอให้หน่วยงานของรัฐรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนตามมาตรา ๑๑ พระราชบัญญัติละเมิด ผู้เสียหายสามารถร้องขอต่อหน่วยงานของรัฐให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนได้โดยตรง และเมื่อหน่วยงานของรัฐมีคำสั่ง เช่นใดแล้ว หากผู้เสียหายไม่พอใจคำวินิจฉัยสามารถฟ้องคดีต่อศาลได้ภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับความแจ้งการวินิจฉัย ได้

การยื่นคำขอ

ให้ผู้เสียหายยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดสังกัดอยู่โดยตรง หากเจ้าหน้าที่ ไม่สังกัดหน่วยงานของรัฐแห่งใด ให้ผู้เสียหายยื่นคำขอต่อกระทรวงการคลังในกรณีที่ผู้เสียหายเห็นว่าหน่วยงานของรัฐ ต้องรับผิดชอบเนื่องจากเจ้าหน้าที่กระทำละเมิดต่อผู้เสียหายในการปฏิบัติหน้าที่ ผู้เสียหายจะยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐ ให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน โดยหน่วยงานของรัฐต้องออกไปรับคำขอไว้เป็นหลักฐาน ทั้งนี้ใบรับคำขอต้องเป็นเอกสาร ที่หน่วยงานของรัฐได้จัดทำขึ้นเพื่อให้ทราบ bahwa หน่วยงานของรัฐได้รับคำขอของผู้เสียหายแล้ว (คำวินิจฉัยคณะกรรมการ กฤษฎีกา เรื่องเสรีจที ๖๐๓/๒๕๕๑) กระทรวงการคลังได้กำหนดแบบใบรับคำขอให้หน่วยงานของรัฐทราบแล้ว ตามหนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๔๑๐.๒/ว ๑๒ ลงวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ ซึ่งการออกไปรับคำขอจะมีผล ต่อการนับระยะเวลา (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๙๑/๒๕๕๓) ผู้เสียหายส่งคำขอทางไปรษณีย์และได้รับใบ ตอบรับของไปรษณีย์ ใบตอบรับของไปรษณีย์ไม่ใช่ใบรับคำขออันเป็นหลักฐานที่หน่วยงานเป็นผู้ออกให้ แต่เป็นเพียง หลักฐาน ทางไปรษณีย์ว่าได้มีการส่งซองเอกสารทางไปรษณีย์ให้แก่ผู้รับแล้วเท่านั้น มิได้บ่งบอกว่าเอกสารในซอง เป็นอะไร

วิธีการยื่นคำขอให้หน่วยงานของรัฐรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทน มี ๒ วิธี

๑. ยื่นคำขอด้วยตัวเอง

๒. ยื่นคำขอทางจดหมาย กรณีเช่นนี้ให้ตอบไปรับคำขอโดยจดหมายเช่นกัน

กรณีที่ผู้เสียหายยื่นผิดหน่วยงาน หน่วยงานนั้นๆ ต้องรับเรื่องไว้ก่อนจะปฏิเสธไม่ได้แล้วจึงส่งต่อไปยังหน่วยงานที่รับผิดชอบหรือกระทำละเมิด เมื่อส่งเรื่องแล้วต้องแจ้งต่อผู้เสียหายที่มายื่นคำขอว่าผู้ที่กระทำละเมิดคือใคร เพื่อให้ผู้เสียหายสามารถติดตามเรื่องได้ต่อไป โดยเริ่มนับเวลาในการพิจารณาคำขอ ๑๘๐ วัน นับจากวันที่หน่วยงานที่กระทำละเมิดได้รับเรื่อง

สาระสำคัญของใบรับคำขอให้หน่วยงานของรัฐรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทน ไม่มีกฎเกณฑ์ตายตัว แต่ควรมีสาระสำคัญดังนี้

๑. ชื่อหน่วยงานที่รับคำขอให้หน่วยงานของรัฐรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทน
๒. เรื่องที่ขอให้หน่วยงานของรัฐรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทน
๓. วันเดือนปี ที่รับคำขอให้หน่วยงานของรัฐรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทน
๔. ชื่อผู้ยื่นคำขอให้หน่วยงานของรัฐรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทน
๕. จำนวนเงินที่ขอให้ชดใช้
๖. ลายมือชื่อผู้รับคำขอ

ระยะเวลาในการยื่นคำขอ

ผู้เสียหายต้องยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐภายใน ๑ ปี นับแต่วันที่รู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวผู้จะพึงต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน แต่ไม่เกิน ๑๐ ปี นับแต่วันกระทำละเมิด (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๕๗๓/๒๕๕๔) ซึ่งเป็นระยะเวลาเดียวกับการยื่นฟ้องคดีต่อศาล ดังนั้น หากผู้เสียหายยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐ เมื่อพ้นระยะเวลาดังกล่าว แม้หน่วยงานของรัฐจะพิจารณาคำขอ ผู้เสียหายซึ่งไม่พอใจผลการวินิจฉัยก็ไม่มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครองได้ เพราะถือว่าฟ้องคดีเมื่อพ้นระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด

การพิจารณาคำขอ

หากหน่วยงานของรัฐที่ได้รับคำขอพิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตน ก็ให้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบเพื่อพิจารณาคำขอของบุคคลภายนอก

ระยะเวลาในการพิจารณาคำขอนั้น มีบัญญัติไว้ในมาตรา ๑๑ วรรคสอง ให้หน่วยงานของรัฐพิจารณาคำขอให้แล้วเสร็จภายใน ๑๘๐ วัน การพิจารณาคำขอจึงต้องกระทำโดยไม่ชักช้า และหากหน่วยงานของรัฐที่ได้รับคำขอพิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตนก็ให้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบเพื่อดำเนินการต่อไปโดยไม่ชักช้า และจะต้องพิจารณาคำขอให้แล้วเสร็จภายใน ๑๘๐ วัน หากเรื่องใดไม่อาจพิจารณาได้ทันภายในกำหนด ต้องรายงานปัญหาและอุปสรรคให้รัฐมนตรีเจ้าสังกัดหรือกำกับหรือควบคุมดูแล

หน่วยงานของรัฐนั้นทราบ สามารถขอขยายระยะเวลาออกไปอีกได้แต่ไม่เกิน ๑๘๐ วัน

เมื่อกฎหมายได้กำหนดกระบวนการพิจารณาระยะเวลาการพิจารณาและภาระหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐผู้รับคำขอไว้ชัดเจน หากหน่วยงานของรัฐไม่ปฏิบัติตามถือว่าเป็นการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ

กรณีหน่วยงานของรัฐพิจารณาเห็นว่าเจ้าหน้าที่ของตนกระทำละเมิดจริง ให้กำหนดค่าเสียหายตามประกาศกระทรวงการคลัง เรื่องหลักเกณฑ์การชดเชยค่าสินไหมทดแทนกรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำละเมิดต่อบุคคลภายนอก ลงวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๔ และส่งคำสั่งนั้นให้แก่ผู้เสียหาย

กรณีหน่วยงานของรัฐพิจารณาเห็นว่าเจ้าหน้าที่ของตนไม่ต้องรับผิดชอบก็ให้ยกคำร้องและแจ้งให้ผู้ยื่นคำร้องทราบ

กรณีที่ยังไม่พอใจผลการพิจารณาคำขอ

หากผู้เสียหายไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยของหน่วยงานของรัฐ ให้มีสิทธิยื่นฟ้องคดีต่อศาลที่มีเขตอำนาจ ซึ่งอาจจะเป็นศาลยุติธรรมหรือศาลปกครองแล้วแต่กรณี ภายใน ๙๐ วัน

เมื่อเจ้าหน้าที่กระทำละเมิดต่อบุคคลภายนอก ความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่จะมีเพียงใดต้อง พิจารณาตามมาตรา ๘ ซึ่งบัญญัติว่า “ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบชดเชยค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหาย เพื่อการละเมิดของเจ้าหน้าที่ ให้หน่วยงานของรัฐมีสิทธิเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้ทำละเมิดชดเชยค่าสินไหมทดแทน ดังกล่าวแก่หน่วยงานของรัฐได้ ถ้าเจ้าหน้าที่ได้กระทำการนั้นไปด้วยความจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

สิทธิเรียกให้ชดเชยค่าสินไหมทดแทนตามวรรคหนึ่ง จะมีได้เพียงใดให้คำนึงถึงระดับความร้ายแรงแห่งการกระทำและความเป็นธรรมในแต่ละกรณีเป็นเกณฑ์ โดยมิต้องให้ใช้เต็มจำนวนของความเสียหายก็ได้

ถ้าการละเมิดเกิดจากความผิดหรือความบกพร่องของหน่วยงานของรัฐหรือระบบการดำเนินงานส่วนรวม ให้หักส่วนแห่งความรับผิดชอบดังกล่าวออกด้วย

ในกรณีที่การละเมิดเกิดจากเจ้าหน้าที่หลายคน มิให้นำหลักเรื่องลูกหนี้ร่วมมาใช้บังคับและ เจ้าหน้าที่แต่ละคนต้องรับผิดชอบชดเชยค่าสินไหมทดแทนเฉพาะส่วนของตนเท่านั้น

หน่วยงานของรัฐจะมีสิทธิเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดชดเชยค่าสินไหมทดแทนได้ ก็ต่อเมื่อ

๑) เจ้าหน้าที่กระทำให้เกิดความเสียหายด้วยความจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงเท่านั้น (มาตรา ๘ วรรคแรก)

๒) ไม่ต้องเรียกให้ใช้เต็มจำนวนก็ได้ จะมีได้เพียงใดให้คำนึงถึงระดับความร้ายแรงแห่งการกระทำและความเป็นธรรมในแต่ละกรณีเป็นเกณฑ์ (มาตรา ๘ วรรค ๒)

๓) สามารถหักความผิดหรือความบกพร่องของหน่วยงานของรัฐหรือระบบการดำเนินงานส่วนรวมออกจากความรับผิดชอบได้ (มาตรา ๘ วรรค ๓) และ

๔) เรียกให้เจ้าหน้าที่รับผิดชอบได้เฉพาะส่วนความรับผิดชอบของตนเท่านั้น (มาตรา ๘ วรรค ๔)

การหักส่วนความผิดหรือความบกพร่องของหน่วยงานของรัฐหรือระบบการดำเนินงานส่วนรวมออกจากความรับผิด (มาตรา ๔ วรรค ๓) ตัวอย่าง เจ้าหน้าที่นำรถยนต์ของทางราชการไปปฏิบัติหน้าที่แล้วเกิดอุบัติเหตุเฉี่ยวชนรถยนต์ของบุคคลภายนอก เนื่องจากระบบเบรกของรถยนต์ราชการไม่ทำงานอันสืบเนื่องมาจากความบกพร่องของหน่วยงานของรัฐซึ่งมิได้จัดให้มีการบำรุงรักษารถยนต์คันดังกล่าวให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ปกติ หรือในกรณีระบบการฝึกงานของหน่วยงานบกพร่อง โดยส่งเจ้าหน้าที่บรรจุใหม่ไปปฏิบัติงานในขณะที่ยังมิได้จัดให้มีการฝึกงานอย่างเพียงพอให้ปฏิบัติงานได้ในระดับหนึ่ง เป็นต้น หน่วยงานของรัฐต้องหักส่วนแห่งความรับผิดและความบกพร่องดังกล่าวออกด้วย โดยพิจารณาว่าการละเมิดเกิดจากส่วนใดมากกว่ากัน และควรกำหนดสัดส่วนต่อกันเท่าใด หากความเสียหายที่เกิดขึ้นมีส่วนหนึ่งเกิดจากความผิดหรือความบกพร่องของหน่วยงานของรัฐหรือระบบการดำเนินงานส่วนรวม เมื่อได้หักส่วนความรับผิดดังกล่าวออกจากค่าสินไหมทดแทนที่เจ้าหน้าที่จะต้องชดใช้แล้ว ค่าเสียหายที่เกิดจากความผิดหรือความบกพร่องของหน่วยงานของรัฐหรือระบบการดำเนินงานส่วนรวมดังกล่าว ถือเป็นความรับผิดของหน่วยงานของรัฐตามนัยมาตรา ๘ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ จึงตกเป็นพัวพันหน่วยงานของรัฐแห่งนั้น

การเรียกให้เจ้าหน้าที่รับผิดชอบได้เฉพาะส่วนความรับผิดชอบของตนเท่านั้น ไม่นำหลักเรื่องลูกหนี้ร่วมมาใช้บังคับ(มาตรา ๘ วรรค ๔) กรณีการกระทำละเมิดเกิดจากเจ้าหน้าที่หลายคน เจ้าหน้าที่แต่ละคนต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนเฉพาะส่วนของตนเท่านั้น แต่เดิมก่อนกฎหมายว่าด้วยความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่บังคับใช้ หากการกระทำละเมิดเกิดจากเจ้าหน้าที่หลายคน เจ้าหน้าที่ทั้งหลายนั้นต้องร่วมกันรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ทำให้เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องไม่ได้รับความเป็นธรรม แต่ตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดทางละเมิดฉบับนี้ ให้ความเป็นธรรมกับเจ้าหน้าที่ซึ่งอาจมีส่วนร่วมในการกระทำละเมิด แต่เป็นเพียงผู้กระทำด้วยความจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงให้ชดใช้แต่เฉพาะในส่วนของตนเองเท่านั้น เช่น ในฐานะผู้บังคับบัญชาปล่อยปะละเลยอาจต้องรับผิดชอบใช้เพียงอัตราร้อยละ ๕๐ ของค่าเสียหายเท่านั้นก็เป็นไปได้ หรือหากอยู่ในฐานะที่ยากแก่การควบคุมดูแลบุคคลดังกล่าวอาจไม่ต้องชดใช้ค่าเสียหายเลยหรือชดใช้อัตราที่น้อยที่สุดก็ได้ ขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงในแต่ละกรณีไป

ในกรณีเจ้าหน้าที่กระทำละเมิดต่อบุคคลภายนอกนั้น แม้ว่าเจ้าหน้าที่จะไม่ต้องรับผิดโดยตรงต่อผู้เสียหายก็ตาม แต่ก็มิได้พ้นความรับผิดไปทั้งหมด กล่าวคือ เจ้าหน้าที่จะมีความรับผิดเพียง ๒ ระดับเท่านั้น คือ กรณีจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากรณีเจ้าหน้าที่กระทำโดยประมาทเลินเล่อไม่ถึงขั้นร้ายแรง หน่วยงานของรัฐไม่สามารถไล่เบี้ยจากเจ้าหน้าที่ได้อีกต่อไป เมื่อหน่วยงานของรัฐได้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่บุคคลภายนอกผู้เสียหายไปแล้ว ความรับผิดตกเป็นพัวพันหน่วยงานของรัฐแห่งนั้น ไม่สามารถไล่เบี้ยเอาจากเจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดได้ แต่หากเป็นกรณีเจ้าหน้าที่กระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงหน่วยงานของรัฐยังมี

สิทธิไล่เบียดจากเจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดดังกล่าวต่อไป

อายุความการใช้สิทธิไล่เบียดเพื่อขอใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหาย

มาตรา ๙ บัญญัติว่า “ถ้าหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ได้ใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหาย สิทธิที่จะเรียกให้อีกฝ่ายหนึ่งชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ตน ให้มีกำหนดอายุความหนึ่งปีนับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ได้ใช้ค่าสินไหมทดแทนนั้นแก่ผู้เสียหาย” ดังนั้น ไม่ว่าจะเป็นค่าสินไหมทดแทนตามคำขอของบุคคลภายนอกหรือค่าสินไหมทดแทนตามคำพิพากษา เมื่อหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่จ่ายเงินไปแล้วสามารถไล่เบียดให้อีกฝ่ายชดใช้แก่ตนได้ภายใน ๑ ปี นับแต่วันที่จ่ายเงินไป แม้จะเกินกำหนดอายุความ ๑๐ ปี นับแต่เหตุเกิดที่สามารถไล่เบียดได้แต่ต้องภายใน ๑ ปี ดังกล่าว เพราะเป็นการรับช่วงสิทธิจากบุคคลภายนอกมาไล่เบียด

การพิจารณาความรับผิดของเจ้าหน้าที่ผู้ทำละเมิดแก่หน่วยงานของรัฐ

มาตรา ๑๐ บัญญัติว่า “ในกรณีที่เจ้าหน้าที่เป็นผู้กระทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานของรัฐที่ผู้นั้นอยู่ในสังกัดหรือไม่ ถ้าเป็นการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่การเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากเจ้าหน้าที่ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๘ มาใช้บังคับโดยอนุโลม แต่ถ้ามิใช่การกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ให้บังคับตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากเจ้าหน้าที่ทั้งสองประการตามวรรคหนึ่ง ให้มีกำหนดอายุความสองปีนับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐรู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวเจ้าหน้าที่ผู้จะต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน และกรณีที่หน่วยงานของรัฐเห็นว่าไม่ต้องรับผิด แต่กระทรวงการคลังตรวจสอบแล้วเห็นว่าต้องรับผิด ให้สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนนั้น มีกำหนดอายุความหนึ่งปีนับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐมีคำสั่งตามความเห็นของกระทรวงการคลัง

หากเป็นกรณีเจ้าหน้าที่กระทำการในการปฏิบัติหน้าที่แล้วเกิดความเสียหายขึ้นกับหน่วยงานของรัฐในการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนกฎหมายบัญญัติให้หน่วยงานนำบทบัญญัติกรณีเจ้าหน้าที่กระทำละเมิดต่อบุคคลภายนอก ตามมาตรา ๘ มาบังคับใช้โดยอนุโลม กล่าวคือ ต้องเป็นกรณีเจ้าหน้าที่กระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงจึงต้องรับผิด ต้องคำนึงถึงความเป็นธรรมที่จะให้แก่เจ้าหน้าที่และดูอีกว่าความเสียหายเกิดจากความบกพร่องหรือความผิดของหน่วยงานด้วยหรือไม่ หรือเกิดจากระบบการดำเนินการส่วนรวมของทางราชการหรือไม่ ถ้ามิใช่การกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ให้บังคับตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กล่าวคือ ต้องรับผิดเมื่อกระทำด้วยความประมาทเลินเล่อ ต้องรับผิดเต็มจำนวนความเสียหาย และกรณีการกระทำละเมิดเกิดจากเจ้าหน้าที่หลายคนให้ร่วมกันรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วม

อายุความการใช้สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากเจ้าหน้าที่ มาตรา ๑๐ วรรคสอง
สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากเจ้าหน้าที่ผู้กระทำความผิดต่อหน่วยงานของรัฐแบ่งเป็น ๒ กรณี

๑) กรณีที่หน่วยงานของรัฐเห็นว่าต้องรับผิดชอบ อายุความ ๒ ปี นับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐรู้ถึงการ
ละเมิดและรู้ตัวเจ้าหน้าที่ผู้จะพึงต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน ไม่ว่าจะเป็นกรณีที่เจ้าหน้าที่ได้กระทำความผิดในการปฏิบัติ
หน้าที่หรือกรณีไม่ใช้การกระทำความผิดในการปฏิบัติหน้าที่ก็ตามถือว่าอยู่ในบังคับอายุความ ๒ ปี ตามมาตรา ๑๐
ทั้งสิ้น

๒) กรณีที่หน่วยงานของรัฐเห็นว่าไม่ต้องรับผิดชอบ แต่กระทรวงการคลังตรวจสอบแล้วเห็นว่าต้องรับผิดชอบ
ให้สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนนั้น มีกำหนดอายุความ ๑ ปี นับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐมีคำสั่ง

การเริ่มนับอายุความนั้น ต้องถือเอาวันที่หัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่ได้รับความเสียหายได้รู้ถึงการ
ละเมิดและรู้ตัวผู้จะพึงต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเป็นวันเริ่มนับอายุความ ซึ่งในกรณีที่หัวหน้าหน่วยงานของรัฐได้
แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนเพื่อหาตัวผู้ต้องรับผิดชอบทางละเมิด เมื่อคณะกรรมการสอบสวนได้เสนอการสอบสวนที่ได้
ระบุตัวผู้จะต้องรับผิดชอบไว้แล้วต่อหัวหน้าหน่วยงานของรัฐ โดยปกติศาลจะถือเอาวันที่หัวหน้าหน่วยงานของรัฐได้รับ
ทราบรายงานการสอบสวนดังกล่าวเป็นวันเริ่มนับอายุความ หรือในทางกรณีอายุความ ๒ ปี ที่จะเริ่มนับกรณีผู้ต้องรับ
ผิด ต้องนับแต่ผู้แต่งตั้งลงนามเห็นชอบด้วยกับคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิด และต้องออกคำสั่ง
เรียกให้ผู้ต้องรับผิดชอบต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนให้ทันภายใน ๒ ปี ดังกล่าว ตัวอย่างเช่น โจทก์เป็นนิติบุคคลโดยเป็นกรม
ในรัฐบาล มีอธิบดีเป็นผู้แทน การนับอายุความละเมิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๔๘ วรรคหนึ่ง
ต้องเริ่มนับตั้งแต่วันที่อธิบดีผู้แทนโจทก์ รู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวผู้จะพึงต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน น. เป็นนายช่างแขวง
การทาง ซึ่งเป็นเพียงข้าราชการในกรมของโจทก์เท่านั้น ไม่ใช่ผู้แทนของโจทก์ แม้น. จะรู้ถึงการละเมิดและรู้ตัว
ผู้จะพึงต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน ตั้งแต่ปี ๒๕๓๙ แล้วแต่อธิบดีผู้แทนโจทก์ทราบเรื่องดังกล่าวเมื่อวันที่ ๒๖ กันยายน
๒๕๔๖ จึงถือได้ว่าโจทก์รู้ถึง การละเมิดและรู้ตัวผู้จะพึงต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๔๖ นับถึงวันที่
๑๒ มีนาคม ๒๕๔๗ ซึ่งเป็นวันฟ้องยังไม่พ้นกำหนด ๑ ปี คดีของโจทก์จึงไม่ขาดอายุความ กองทัพบกโจทก์เป็นนิติ
บุคคล มีผู้บัญชาการทหารบกเป็นผู้แทนมีอำนาจ บังคับบัญชาและรับผิดชอบจึงเป็นผู้มีอำนาจทำการแทนโจทก์
ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๗๕ หรือที่แก้ไขใหม่มาตรา ๗๐ การที่กองบัญชาการควบคุมกองพล
ทหารราบที่ ๔ ส่วนราชการของโจทก์ มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนเพื่อทราบข้อเท็จจริง และมีการรายงาน
เหตุการณ์เสียชีวิตของนายทหารชั้นสัญญาบัตรให้โจทก์ทราบตลอดจนมีการทำบันทึกเรื่องค่าเสียหายจะถือว่าโจทก์
ทราบไม่ได้ กรณีต้องถือว่าโจทก์เพิ่งทราบ เหตุและตัวผู้ต้องรับผิดชอบเมื่อผู้บัญชาการทหารบกได้ทราบรายงานและลงนาม
อนุมัติให้ฟ้องเรียกค่าเสียหายจากจำเลยทั้งสาม ความเห็นคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๖๑๘/๒๕๔๓
กรณีผู้อำนวยการองค์การสะพานปลาไม่อยู่เพราะ ไปต่างประเทศ ผู้รักษาการแทนผู้อำนวยการองค์การสะพานปลาจะ
มีอำนาจวินิจฉัยสั่งการได้ หรือไม่และจะถือว่า องค์การสะพานปลารู้ถึงการละเมิดนั้นหรือไม่ อย่างไร นั้น เห็นว่า ข้อ ๔

แห่งข้อบังคับองค์การสะพานปลาว่าด้วย ระเบียบบริหารและแบ่งส่วนงาน (ฉบับที่ ๔) พ.ศ.๒๕๒๓ กำหนดว่า ในกรณี ผู้อำนวยการไม่อยู่ปฏิบัติหน้าที่ รองผู้อำนวยการหรือผู้ได้รับมอบหมายเป็นผู้รักษาการแทน ประกอบกับคำสั่งองค์การ สะพานปลา ที่ ๒๙/๒๕๔๓ เรื่องมอบหมายให้รองผู้อำนวยการปฏิบัติงานแทนผู้อำนวยการ ลงวันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๓ ได้กำหนดเรื่อง การรักษาการแทนไว้ โดยให้รองผู้อำนวยการฝ่ายปฏิบัติการและรองผู้อำนวยการฝ่ายบริหาร รักษาการแทน ตามลำดับ ดังนั้นผู้รักษาการแทนย่อมมีอำนาจวินิจฉัยสั่งการได้ และหากในรายงานการสอบสวน ของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดได้ระบุเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ผู้ซึ่งจะต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนไว้ ย่อมถือได้ว่าองค์การสะพานปลาได้รู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวเจ้าหน้าที่ผู้ซึ่งจะต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนแล้ว ตามนัย มาตรา ๑๐ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.๒๕๓๙

หากหน่วยงานของรัฐออกคำสั่งเรียกให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเมื่อพ้นอายุความ ๒ ปี นับแต่วันที่ หน่วยงานของรัฐรู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวเจ้าหน้าที่ผู้ซึ่งจะต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทน ตามที่มาตรา ๑๐ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้กำหนดไว้ สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน ของหน่วยงานของรัฐย่อมสิ้นสุดลง ซึ่งศาลปกครองสูงสุดวางแนววินิจฉัยไว้ว่า “เมื่อหน่วยงานของรัฐออกคำสั่งให้ เจ้าหน้าที่ผู้ต้องรับผิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเมื่อพ้นอายุความใช้สิทธิเรียกร้องดังกล่าวแล้วจึงเป็นการ ออกคำสั่งที่ไม่ ชอบด้วยกฎหมาย...”

กรณีที่หน่วยงานของรัฐเห็นว่าเจ้าหน้าที่นั้นไม่ต้องรับผิด แต่กระทรวงการคลังตรวจสอบแล้ว เห็นว่า ต้องรับผิด ให้สิทธิเรียกร้องนั้นมีอายุความ ๑ ปี นับแต่วันที่หน่วยงานรัฐมีคำสั่งตามความเห็นของกระทรวงการคลัง

กรณีที่หัวหน้าหน่วยงานของรัฐมีความเห็นว่าเจ้าหน้าที่ผู้ซึ่งไม่ต้องรับผิด อายุความในการออกคำสั่ง เรียกให้เจ้าหน้าที่ชำระเงินจะมีเพียง ๑ ปี นับแต่หัวหน้าหน่วยงานของรัฐมีคำสั่งตามความเห็นของกระทรวงการคลัง แต่การออกคำสั่งดังกล่าวต้องไม่เกิน ๑๐ ปี นับแต่วันเกิดเหตุ

การเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดชดใช้เงินให้แก่หน่วยงานของรัฐ

หน่วยงานของรัฐมีอำนาจออกคำสั่งเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิด (มาตรา ๑๒)

มาตรา ๑๒ บัญญัติว่า “ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนที่หน่วยงานของรัฐได้ใช้ให้แก่ ผู้เสียหายตามมาตรา ๘ หรือในกรณีที่เจ้าหน้าที่ต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเนื่องจากเจ้าหน้าที่ผู้นั้นได้กระทำละเมิดต่อ หน่วยงานของรัฐตามมาตรา ๑๐ ประกอบกับมาตรา ๔ ให้หน่วยงานของรัฐที่เสียหายมีอำนาจออกคำสั่งเรียกให้ เจ้าหน้าที่ผู้นั้นชำระเงินดังกล่าวภายในเวลาที่กำหนด”

หน่วยงานของรัฐที่ได้รับความเสียหายมีอำนาจออกคำสั่งเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดชดใช้ ค่าสินไหมทดแทนได้ โดยไม่ต้องฟ้องคดีต่อศาล แต่ถ้าไม่ใช่การกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ หน่วยงานของรัฐต้องยื่นฟ้อง คดีต่อศาลตามปกติ โดยไม่ต้องคำนึงว่าผู้ต้องรับผิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทนจะเป็นเจ้าหน้าที่ในสังกัดของหน่วยงานใด

การอุทธรณ์คำสั่งเรียกให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน

กรณีที่เจ้าหน้าที่ผู้ยื่นไม่เห็นด้วยกับคำสั่งนั้นเพราะเห็นว่าคำสั่งดังกล่าวที่หน่วยงานของรัฐสั่งนั้น ไม่ชอบด้วยกฎหมาย อาจเป็นเพราะเห็นว่าการกระทำของตนไม่ได้เป็นการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่าง ร้ายแรง หรือเป็นการกระทำที่ต้องรับผิดชอบแต่จำนวนเงินที่ต้องชดใช้นั้นไม่เป็นธรรม หรือคำสั่งนั้นไม่ถูกต้องตามขั้นตอน ของกฎหมาย เจ้าหน้าที่ก็มีสิทธิที่จะอุทธรณ์คำสั่งนั้นได้โดยหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการอุทธรณ์ ตามพระราชบัญญัติ วิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ.๒๕๓๙ โดยเจ้าหน้าที่ผู้ถูกออกคำสั่งนั้นจะต้องอุทธรณ์ ภายในระยะเวลา ๑๕ วัน นับแต่ได้รับแจ้งคำสั่งดังกล่าว (ตามมาตรา ๔๔) แต่หากหน่วยงานของรัฐได้ออกคำสั่งฯ โดยไม่ได้แจ้งสิทธิอุทธรณ์ ให้ผู้อุทธรณ์ทราบว่ามีสิทธิอุทธรณ์ต่อผู้ใดภายในระยะเวลาเท่าใดแล้ว

ระยะเวลาการอุทธรณ์ของเจ้าหน้าที่ผู้ยื่นจะขยายออกเป็นหนึ่งปีนับแต่วันที่เจ้าหน้าที่ผู้ยื่นได้รับคำสั่ง ทางปกครอง (ตามมาตรา ๔๕) โดยอุทธรณ์ต้องทำเป็นหนังสือโดยระบุข้อโต้แย้งและข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมาย ที่อ้างอิง ประกอบด้วย

เจ้าหน้าที่ผู้พิจารณาอุทธรณ์มีอำนาจทบทวนคำสั่งได้ไม่ว่าจะเป็นปัญหาข้อเท็จจริง ปัญหา ข้อกฎหมายหรือขั้นตอนตามกฎหมายบัญญัติไว้ ดังนั้น ผู้อุทธรณ์จึงสามารถยกเหตุผลต่าง ๆ ดังกล่าวขึ้นอุทธรณ์ได้ โดยเจ้าหน้าที่พิจารณาอุทธรณ์ต้องพิจารณาอุทธรณ์โดยไม่ชักช้า แต่ต้องไม่เกิน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับอุทธรณ์ ในกรณีที่เห็นด้วยกับคำอุทธรณ์ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนก็ให้ดำเนินการเปลี่ยนแปลงคำสั่งทางปกครองตามความเห็น ของตนภายในกำหนดเวลาดังกล่าวด้วย ถ้าเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๔๔ วรรคหนึ่ง ไม่เห็นด้วยกับคำอุทธรณ์ไม่ว่าทั้งหมด หรือบางส่วนก็ให้เร่งรายงานความเห็นพร้อมเหตุผลไปยังผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์ภายในกำหนดเวลาตามวรรค หนึ่ง ให้ผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์ พิจารณาให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ตนได้รับรายงาน ถ้ามีเหตุ จำเป็นไม่อาจพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาดังกล่าว ให้ผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์มีหนังสือแจ้งให้ผู้อุทธรณ์ ทราบก่อนครบกำหนดเวลาดังกล่าว ในการนี้ให้ขยายระยะเวลาพิจารณาอุทธรณ์ออกไปได้ไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่ ครบกำหนดเวลาดังกล่าว

สำหรับผู้ที่มิอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ได้กำหนดไว้ในกฎกระทรวงฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๔๐) ออกตาม ความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

ในเรื่องอำนาจการพิจารณาอุทธรณ์นี้ คณะกรรมการกฤษฎีกาได้เคยตอบข้อหารือไว้ว่า ผู้มีอำนาจ พิจารณาคำอุทธรณ์ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐประเภทส่วนราชการส่วนกลางและส่วนภูมิภาคต้องผูกพันตามความเห็น ของกระทรวงการคลังด้วย (ความเห็นคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๖๖๘/๒๕๕๑)

อายุความที่เจ้าหน้าที่จะต้องไปฟ้องต่อศาลปกครองนั้นมีกำหนดภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันที่รู้หรือ ควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดี ตามมาตรา ๔๙ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ แต่หากคำสั่งที่เรียกให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนไม่ได้แจ้งสิทธิตามข้อ ๑๙ ระยะเวลาในการยื่นคำฟ้อง

ต่อศาลปกครองให้ขยายเป็นหนึ่งปีตั้งแต่วันที่รับคำสั่งตามมาตรา ๕๐ วรรคท้ายแห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๑๖๑/๒๕๕๓ ศาลปกครองจะรับคำฟ้องที่ยื่นต่อศาลไว้พิจารณาได้ต่อเมื่อคดีพิพาทตามคำฟ้องนั้น เป็นคดีที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครองและการฟ้องคดีนั้นเป็นไปตามเงื่อนไขการฟ้องคดีตามที่กฎหมายว่าด้วยการ จัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครองกำหนด เมื่อได้ยื่นอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวแล้วผู้ฟ้องคดีชอบที่จะขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีวินิจฉัยอุทธรณ์คำสั่งนั้นก่อนหรือขอให้พ้นระยะเวลาการพิจารณาอุทธรณ์ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ก่อน จึงจะมีสิทธินำคดีนี้มาฟ้องต่อศาลปกครอง การที่ผู้ถูกฟ้องคดีได้มีคำสั่งเรียกให้ผู้ฟ้องคดีใช้ค่าสินไหมทดแทน เป็นกรณีที่ผู้ถูกฟ้องคดีใช้ อำนาจตามกฎหมายที่มีผลกระทบต่อสถานภาพของสิทธิหรือหน้าที่ของผู้ฟ้องคดีจึงมีลักษณะเป็นคำสั่งทางปกครองตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ หากผู้ฟ้องคดีเห็นว่าคำสั่งเรียกให้ชดใช้เงินของผู้ถูกฟ้องคดีดังกล่าวไม่ชอบด้วยกฎหมาย ผู้ฟ้องคดีจะต้องดำเนินการอุทธรณ์คำสั่งนั้นต่อผู้ทำคำสั่งภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ตนได้รับแจ้งคำสั่งดังกล่าวเพราะเป็นคำสั่งทางปกครองที่ไม่ได้ออกโดยรัฐมนตรี และไม่มีกฎหมายกำหนดขั้นตอนอุทธรณ์ภายในฝ่ายปกครองไว้เป็นการเฉพาะตามนัยมาตรา ๔๔ แห่ง พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้ฟ้องคดีได้มีหนังสือยื่นอุทธรณ์คำสั่งชดใช้เงินดังกล่าวต่อผู้ถูกฟ้องคดีโดยยื่นทางไปรษณีย์ เมื่อได้ยื่นอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวแล้วผู้ฟ้องคดีชอบที่จะขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีวินิจฉัยอุทธรณ์คำสั่งนั้นก่อน หรือขอให้พ้นระยะเวลาการพิจารณาอุทธรณ์ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ก่อน จึงจะมีสิทธินำคดีนี้มาฟ้องต่อ ศาลปกครอง แต่ผู้ฟ้องคดีนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองโดยมิได้ขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีวินิจฉัยอุทธรณ์หรือขอให้พ้น กำหนดระยะเวลาพิจารณาอุทธรณ์ตามที่กฎหมายกำหนดไว้เสียก่อน และขณะที่ยื่นฟ้องคดีนี้ผู้ถูกฟ้องคดียังไม่ได้รับหนังสืออุทธรณ์ดังกล่าว กรณีนี้จึงถือว่าผู้ฟ้องคดียังมิได้มีการดำเนินการแก้ไขความเดือดร้อนเสียหายตามขั้นตอนและวิธีการที่กฎหมายกำหนดตามมาตรา ๔๒ วรรคสองแห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ สิทธิในการฟ้องคดีจึงยังไม่เกิดขึ้น

กรณีเจ้าหน้าที่ไม่ชำระเงินภายในเวลาที่กำหนด หน่วยงานของรัฐมีอำนาจใช้มาตรการบังคับ

ทางปกครอง

ด้วยก่อนการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๖๒ นั้น เนื้อหาของการบังคับทางปกครองไม่ได้บัญญัติในรายละเอียดไว้โดยกำหนดให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม ที่ผ่านมามีปัญหาในทางปฏิบัติเนื่องจากความไม่ชัดเจนของบทบัญญัติกฎหมาย เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐไม่มีความเชี่ยวชาญในการดำเนินการ ไม่สามารถสืบหาทรัพย์สินได้จึงไม่มีทรัพย์สินให้บังคับ ปัจจุบันได้แก้ไขพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ในเรื่องการบังคับทางปกครอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบังคับตามคำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้ชำระเงิน ส่วนการบังคับตามคำสั่งทางปกครองที่เป็นการกำหนดให้กระทำการ หรือละเว้นการกระทำนั้นได้แก้ไขปรับปรุงถ้อยคำให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

การดำเนินการเพื่อบังคับทางปกครอง หลักเกณฑ์การบังคับทางปกครองตามคำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้ชำระเงิน แบ่งออกเป็น ๒ แนวทาง

แนวทางแรก กำหนดให้เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่ออกคำสั่งสามารถบังคับตัวเอง

แนวทางที่สอง กรณีที่หน่วยงานของรัฐบางแห่งไม่มีเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความสามารถหรือมีความเชี่ยวชาญเพียงพอที่ดำเนินการบังคับได้ หน่วยงานของรัฐนั้นสามารถที่จะขอให้เจ้าพนักงานบังคับคดี (กรมบังคับคดี กระทรวงยุติธรรม) ดำเนินการบังคับแทนได้

เมื่อหน่วยงานออกคำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้ชำระเงินแล้วผู้รับคำสั่งไม่ชำระ หน่วยงานของรัฐต้องมีหนังสือเตือนให้ชำระภายในเวลาไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน หากยังไม่ชำระจะเข้าสู่กระบวนการบังคับทางปกครอง โดยหลักเกณฑ์ใหม่ที่เพิ่มขึ้นก็คือหน่วยงานของรัฐที่ออกคำสั่ง จะต้องแต่งตั้งเจ้าพนักงานบังคับทางปกครองเพื่อกำหนดตัวเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจในการดำเนินการ ยึดหรืออายัดทรัพย์สินของผู้ที่อยู่ภายใต้บังคับคำสั่งทางปกครอง เพื่อนำมาชำระหนี้และดำเนินการขายทอดตลาดต่อไป สำหรับการออกคำสั่งแต่งตั้งเจ้าพนักงานบังคับทางปกครอง เนื่องจากขณะนี้ยังไม่มีกฎกระทรวงตามกฎหมายใหม่ แต่สามารถใช้กฎกระทรวงเดิมที่กำหนดเรื่องเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจออกคำสั่งทางปกครองหรือการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจยึดหรืออายัดทรัพย์สินไปพลางก่อนได้ตามบทเฉพาะกาล

เครื่องมือใหม่ในการบังคับทางปกครอง หลังจากที่มีการแต่งตั้งเจ้าพนักงานบังคับทางปกครองเพื่อดำเนินการยึด หรืออายัดทรัพย์สินแล้ว ส่วนที่เพิ่มเติมคือการสืบหาทรัพย์สิน เดิมหน่วยงานของรัฐจะประสบปัญหาเกี่ยวกับการสืบหาทรัพย์สินซึ่งเป็นการดำเนินการที่ค่อนข้างยากหรือไม่มีเจ้าหน้าที่ไปดำเนินการสืบหาทรัพย์สิน กฎหมายใหม่จึงได้เพิ่มเครื่องมือในการช่วยสืบหาทรัพย์สิน โดยสามารถดำเนินการได้ ๒ แนวทาง คือ

แนวทางแรก หน่วยงานของรัฐร้องขอต่อสำนักงานอัยการสูงสุดเพื่อให้ดำเนินการสืบหาทรัพย์สิน แทน ปัจจุบันสำนักงานอัยการสูงสุดได้กำหนดระเบียบในการช่วยเหลือหน่วยงานของรัฐ เพื่อดำเนินการสืบหาทรัพย์สิน หรืออาจร้องขอให้หน่วยงานที่ดูแลทรัพย์สินที่ต้องจดทะเบียนตามกฎหมาย เช่น กรมที่ดิน กรมการขนส่งทางบก หรือหน่วยงานที่ดูแลทรัพย์สินที่เกี่ยวกับหลักทรัพย์ต่าง ๆ ให้สืบหาทรัพย์สินแทนได้

แนวทางที่สอง กฎหมายยังเปิดโอกาสให้เอกชนเข้ามาช่วยในการสืบหาทรัพย์สินแทนหน่วยงานของรัฐได้ โดยกำหนดเงื่อนไขไว้ว่าต้องเป็นคำสั่งที่กำหนดให้ชำระเงินจำนวนไม่น้อยกว่าสองล้านบาท เหตุที่ต้องกำหนดเงื่อนไขดังกล่าวไว้เนื่องจากเห็นว่าหน่วยงานของรัฐอาจจะไม่ยอมดำเนินการเอง แต่มอบให้เอกชนดำเนินการทั้งหมด ซึ่งจะเป็นภาระทางงบประมาณ แต่การให้เอกชนเข้ามาดำเนินการสืบหาทรัพย์สินแทน ถ้าเอกชนเห็นว่าจำนวนค่าตอบแทนไม่คุ้มค่าก็จะไม่มีเอกชนรายใดสนใจเข้ามารับดำเนินการ เพราะฉะนั้นจึงควรกำหนดให้มูลค่าของทรัพย์สินที่จะบังคับได้ต้องคุ้มค่ากับค่าตอบแทนด้วย และหากในอนาคตสภาพเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงไปก็สามารถออกกฎกระทรวงกำหนดเพิ่มจำนวนเงินดังกล่าวได้

การช่วยสืบหาทรัพย์สิน หน่วยงานของรัฐมีอำนาจสอบถามหรือขอข้อมูล หน่วยงานที่ดูแล ทรัพย์สินที่มีการจดทะเบียนต่าง ๆ เกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้หรือผู้ตกอยู่ภายใต้บังคับของคำสั่งว่ามีทรัพย์สินอยู่แค่ไหน เพียงใด รวมทั้งมีอำนาจขอให้ระงับการจำหน่ายจ่ายโอนทรัพย์สินนั้นเพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้มีการยกย้ายถ่ายโอนทรัพย์สินซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งที่ช่วยให้หน่วยงานของรัฐสามารถสืบหาทรัพย์สินเพื่อนำมาชำระหนี้ได้ รวมทั้งได้มีการเพิ่มบทบัญญัติให้หน่วยงานของรัฐมีอำนาจที่จะสอบถามสถาบันการเงินหรือองค์กรอื่น ๆ ที่มีหน้าที่ในการดูแลทรัพย์สินของลูกหนี้ได้ เพราะที่ผ่านมาจะประสบปัญหาเป็นอย่างมากเมื่อหน่วยงานของรัฐสอบถามไปยังสถาบันการเงินเกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้ ส่วนใหญ่จะได้รับการปฏิเสธไม่ให้ข้อมูลเนื่องจาก สถาบันการเงินไม่สามารถเปิดเผยข้อมูลของลูกค้าได้ กฎหมายใหม่จึงให้อำนาจหน่วยงานของรัฐสามารถสอบถามไปยังสถาบันการเงินต่าง ๆ ได้ และหากไม่ให้ความร่วมมือก็ถือว่าเป็นการขัดคำสั่งของเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา หลักเกณฑ์ตามกฎหมายใหม่ดังกล่าวมิได้มีเจตนาหรือประสงค์ที่จะบัญญัติขึ้นเพื่อจะเอาผิดกับสถาบันการเงินที่ไม่ให้ความร่วมมือ แต่เป็นการคุ้มครองสถาบันการเงินไม่ให้อำนาจรับโทษตามกฎหมายอื่นด้วย เช่นกัน เช่น กฎหมายเกี่ยวกับสถาบันการเงินที่อาจมีบทบัญญัติห้ามไม่ให้เปิดเผยข้อมูลลูกค้า หรือกฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการ

การกำหนดให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับ การแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้มีการนำหลักการสำคัญเกี่ยวกับการยึดหรืออายัด และขายทอดตลาดทรัพย์สิน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาเป็นแนวทางและเห็นว่าหลักเกณฑ์ในเรื่องนี้หากจะนำมาใช้บังคับต้องกำหนดรายละเอียดในลักษณะเดียวกันกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง จะนำมาใช้เพียงบางส่วนก็อาจจะไม่สัมฤทธิ์ผล ประกอบกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งถูกปรับปรุงจนเป็นหลักเกณฑ์ที่สมบูรณ์ที่สุดแล้ว จึงสมควรที่จะใช้หลักเกณฑ์เดียวกัน แต่การอนุโลมมาใช้จะอนุโลมอย่างไรจึงจะไม่ต้องตีความ ดังนั้น จึงกำหนดให้ชัดเจนว่าในการบังคับทางปกครอง ผู้ใดมีฐานะใดเมื่อเทียบเคียงกับการบังคับคดีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง กล่าวคือ กำหนดให้ลูกหนี้ตามคำพิพากษา หมายถึงผู้อยู่ภายใต้บังคับของคำสั่งทางปกครอง เจ้าหนี้ตามคำพิพากษา หมายถึงผู้ออกคำสั่งบังคับใช้มาตรการทางปกครอง เจ้าพนักงานบังคับคดีหมายถึงเจ้าพนักงานบังคับทางปกครองมีหน้าที่เช่นเดียวกับเจ้าพนักงานบังคับคดี และศาลหมายถึงหัวหน้าหน่วยงานที่ออกคำสั่งบังคับทางปกครอง สำหรับกรณีศาลที่ให้ หมายถึงหัวหน้าหน่วยงานที่ออกคำสั่งบังคับทางปกครอง เนื่องจากตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง อำนาจบางอำนาจเป็นอำนาจของศาลโดยแท้ การที่จะกำหนดให้หัวหน้าหน่วยงานใช้อำนาจเช่นเดียวกับศาลทั้งหมดคงกระทำไม่ได้ ในส่วนนี้จึงต้องกำหนดรายละเอียดในกฎกระทรวงต่อไป

การกำหนดมาตรการเสริม แม้ว่าพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ มีฐานะเป็นกฎหมายกลางที่กำหนดเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง โดยกำหนดให้กฎหมายใดกำหนดวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองเรื่องใดไว้โดยเฉพาะและมีหลักเกณฑ์ที่ประกันความเป็นธรรมหรือมีมาตรฐานในการปฏิบัติราชการไม่ต่ำกว่าหลักเกณฑ์ที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้ ก็ให้ปฏิบัติตามกฎหมายนั้น แต่กรณีการบังคับทางปกครองกำหนดแตกต่างจากหลักการดังกล่าว กล่าวคือ ไม่ว่าจะเป็นคำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้ชำระเงิน กำหนดให้กระทำการหรือละเว้นกระทำการ หากเจ้าหน้าที่เห็นว่ามาตรการตามกฎหมายเฉพาะนั้นมีประสิทธิภาพน้อยกว่ามาตรการตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง เจ้าหน้าที่สามารถนำมาตรการนี้ไปดำเนินการเสริมหรือใช้แทนได้ เช่น การขอให้เจ้าพนักงานบังคับคดีเข้ามาดำเนินการในการบังคับทางปกครองแทน หรือถ้าหน่วยงานของรัฐที่มีกฎหมายเฉพาะให้อำนาจอยู่แล้ว เช่น กรมสรรพากร กรมสรรพสามิต กรมศุลกากร หรือตามกฎหมายประกันสังคมที่กำหนดหลักเกณฑ์ที่จะบังคับในกรณีที่มีคำสั่งให้ชำระเงิน แต่ไม่มีบทบัญญัติในการขอให้เจ้าพนักงานบังคับคดีเข้ามาดำเนินการบังคับแทนหน่วยงานเหล่านั้น สามารถนำมาตรการนี้ไปช่วยดำเนินการได้ หรือกรณีที่กฎหมายเฉพาะไม่มีบทบัญญัติเรื่องการมอบให้เอกชนช่วยสืบหาทรัพย์สิน หรือบทบัญญัติเกี่ยวกับการขอให้หน่วยงานที่ดูแลรักษาทรัพย์สินระงับการจำหน่ายจ่ายโอนทรัพย์สิน สามารถนำมาตรการตามกฎหมายนี้ไปช่วยเสริมได้ เพื่อให้การบังคับทางปกครองมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

การขอให้เจ้าพนักงานบังคับคดีดำเนินการแทน นอกจากการกำหนดให้หน่วยงานของรัฐสามารถบังคับได้เองแล้ว หากเป็นกรณีที่ ๑ หน่วยงานของรัฐไม่มีเจ้าหน้าที่หรือเจ้าหน้าที่ไม่มีความเชี่ยวชาญ เพียงพอพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้กำหนดให้กรมบังคับคดีดำเนินการแทน โดยมีเงื่อนไขพิเศษว่าต้องเป็นกรณีที่คำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้ชำระเงินเป็นที่สุดแล้ว โดย นิยามคำว่า “คำสั่งชำระเงินเป็นที่สุด” ไว้ด้วย เป็นสามกรณี กรณีแรก กรณีที่ไม่มีการอุทธรณ์คำสั่งต่อเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองภายในระยะเวลาอุทธรณ์ กรณีที่สอง เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์มีคำวินิจฉัยยกอุทธรณ์และไม่มีการฟ้องคดีต่อศาลภายในระยะเวลาการฟ้องคดี และกรณีที่สาม ศาลมีคำสั่งหรือคำพิพากษายกฟ้อง หรือเพิกถอนคำสั่งบางส่วน และคดีถึงที่สุดแล้ว เมื่อคำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้ชำระเงินเป็นที่สุดแล้ว หน่วยงานของรัฐสามารถนำคำสั่งชำระเงินเป็นที่สุดนั้นยื่นต่อศาลแพ่งเพื่อขอให้ศาลออกหมายบังคับคดี และกระบวนการจะเข้าสู่ขั้นตอนการบังคับคดีโดยเจ้าพนักงานบังคับคดี การขอให้เจ้าพนักงานบังคับคดีดำเนินการบังคับแทนนี้ไม่จำกัดว่าหน่วยงานของรัฐจะเคยบังคับมาก่อนแล้วหรือไม่หรือบังคับแล้วแต่ยังไม่ได้รับการชำระ หรือได้รับชำระไม่ครบถ้วน ก็สามารถขอให้เจ้าพนักงานบังคับคดีดำเนินการแทนได้ สำหรับวิธีการขอให้เจ้าพนักงานบังคับคดีดำเนินการแทนนั้น แนวทางเดิมได้นำหลักการของกฎหมายประเทศฝรั่งเศสมาปรับใช้ โดยกำหนดให้เมื่อคำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้ชำระเงินเป็นที่สุดแล้ว ให้หน่วยงานของรัฐมีสถานะเป็นเจ้าหนี้ ตามคำพิพากษาและผู้ที่อยู่ภายใต้บังคับของคำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้ต้องชำระเงินมีสถานะเป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษา จึงมีผลทำให้เจ้าพนักงานบังคับคดีสามารถที่จะเข้ามาดำเนินการบังคับคดีได้ทันทีเมื่อคำสั่งเป็นที่สุด

แต่ในทางปฏิบัติเมื่อนำมาใช้กับระบบกฎหมายของประเทศไทย การที่เจ้าพนักงานบังคับคดีจะดำเนินการบังคับคดีได้ ศาลต้องมีคำสั่งออกหมายบังคับคดีและแต่งตั้งเจ้าพนักงานบังคับคดีเสียก่อน จึงทำให้ต้องกำหนดบทบัญญัติเพื่อให้เจ้าพนักงานบังคับคดีสามารถดำเนินการแทนเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐตามกฎหมายวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองได้ โดยกำหนดว่าหากหน่วยงานของรัฐประสงค์จะให้เจ้าพนักงานบังคับคดีดำเนินการแทน เมื่อคำสั่งทางปกครองเป็นที่สุดแล้ว ให้หน่วยงานของรัฐยื่นคำร้องขอต่อศาลจังหวัดหรือศาลแพ่งมิใช่ศาลปกครอง โดยระบุจำนวนเงินที่ต้องการให้มีการบังคับคดีหรือจำนวนเงินที่ยังได้รับชำระไม่ครบถ้วนในกรณีที่มีการบังคับคดี ไปบางส่วนแล้ว ในขั้นนี้ศาลไม่มีอำนาจที่จะพิจารณาความชอบด้วยกฎหมายของคำสั่งดังกล่าว เนื่องจากต้องยอมรับว่าคำสั่งทางปกครองเป็นที่สุดแล้ว และคำสั่งทางปกครองได้ผ่านขั้นตอนหรือกระบวนการตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมายมาแล้ว เมื่อศาลออกหมายบังคับคดีและแต่งตั้งเจ้าพนักงานบังคับคดีแล้วให้ถือว่า หน่วยงานของรัฐที่ออกคำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้ชำระเงินนั้น มีสถานะเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษา และผู้ที่อยู่ภายใต้บังคับของคำสั่งทางปกครองดังกล่าวมีสถานะเป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษา และเข้าสู่กระบวนการบังคับคดีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งโดยสมบูรณ์แบบ แต่มีเงื่อนไขว่า ภายหลังจากที่ศาลมีคำสั่งแต่งตั้งเจ้าพนักงานบังคับคดีแล้ว หน่วยงานของรัฐผู้ยื่นคำขอจะต้องนำคำสั่งดังกล่าวไปติดต่อกกรมบังคับคดีเพื่อดำเนินการบังคับคดีแทนต่อไป และต้องแจ้งให้ผู้ที่อยู่ภายใต้บังคับของคำสั่งให้ชำระเงินนั้นทราบด้วยว่า ขณะนี้ได้มีการแต่งตั้งเจ้าพนักงานบังคับคดีดำเนินการแทนแล้ว เมื่อเจ้าพนักงานบังคับคดีเข้ามาดำเนินการแทน หน่วยงานของรัฐจะมีสถานะเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษา ซึ่งโดยทั่วไปเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาต้องดำเนินการสืบหาทรัพย์สินของลูกหนี้ให้ได้และแจ้งต่อกรมบังคับคดี กรมบังคับคดีมีหน้าที่เข้าไปดำเนินการยึดหรืออายัดและขายทอดตลาดทรัพย์สินเพื่อนำเงินมาชำระหนี้เท่านั้น กรมบังคับคดีไม่มีหน้าที่สืบหาทรัพย์สินให้หน่วยงานของรัฐต้องสืบหาทรัพย์สินเอง การยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอให้เจ้าพนักงานบังคับคดีดำเนินการแทนหน่วยงานของรัฐสามารถยื่นคำร้องต่อศาลได้หลายศาล โดยอาจยื่นคำร้องต่อศาลที่ทรัพย์สินของลูกหนี้ตั้งอยู่ หรือศาลที่ลูกหนี้มีภูมิลำเนา หรือในกรณีที่มิใช่ลูกหนี้ร่วมหลายคนสามารถยื่นคำร้องแยกแต่ละศาลได้ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งกำหนดให้ศาลสามารถรวมคดีได้หรือบังคับคดีนอกเขตอำนาจศาลได้ หากศาลทราบว่าทรัพย์สินอยู่ที่ใดหรือลูกหนี้มีภูมิลำเนาอยู่ที่ใดก็สามารถไปยื่นศาลแพ่งหรือศาลจังหวัดนั้น ๆ ได้

ระยะเวลาในการยึดหรืออายัดและขายทอดตลาดทรัพย์สิน การบังคับตามคำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้ชำระเงินไม่ว่าจะเป็นกรณีบังคับคดี โดยเจ้าพนักงานบังคับคดีหรือกรณีเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐดำเนินการเอง การบังคับคดีต้องดำเนินการยึดหรืออายัด และขายทอดตลาดทรัพย์สินภายในสิบปีนับแต่วันที่คำสั่งให้ชำระเงินเป็นที่สุด แต่หากเป็นกรณีที่ยึดทรัพย์สินไว้แล้วภายในสิบปีนับแต่วันที่คำสั่งให้ชำระเงินเป็นที่สุด แต่ยังมีได้ดำเนินการนำออกขายทอดตลาดสามารถนำออกขายทอดตลาดได้แม้จะพ้นระยะเวลาดังกล่าวแล้วก็ตาม

ขอบเขตการใช้มาตรการบังคับทางปกครอง การขอให้เจ้าพนักงานบังคับคดีดำเนินการแทนหน่วยงานของรัฐนั้น “หน่วยงานของรัฐ” ในที่นี้ หมายถึง กระทรวง ทบวง กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น และมีฐานะเป็นกรม ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานอื่นของรัฐที่กำหนดโดย กฎกระทรวงต่อไปเท่านั้น แต่ไม่รวมถึงรัฐวิสาหกิจหรือองค์การมหาชน เนื่องจากหน่วยงานดังกล่าวมีศักยภาพ และงบประมาณเพียงพอที่จะดำเนินการได้เอง เว้นแต่ในอนาคตหากหน่วยงานดังกล่าวไม่สามารถดำเนินการได้ ประกอบกับกรมบังคับคดีมีความพร้อมทุกด้านในการบังคับคดีตามคำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้ชำระเงินแล้ว อาจจะออกกฎกระทรวงกำหนดให้รัฐวิสาหกิจหรือองค์การมหาชนเป็นหน่วยงานของรัฐเพิ่มขึ้นได้

การขอให้เจ้าพนักงานบังคับคดีดำเนินการแทนนั้น ต้องเป็นการดำเนินการตามคำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้ชำระเงินเป็นที่สุดเกินหนึ่งปีภายหลังจากกฎหมายวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองมีผลใช้บังคับ กล่าวคือ ต้องเป็นคำสั่งทางปกครองที่เป็นที่สุดในวันที่ ๒๘ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๑ จึงจะสามารถขอให้ เจ้าพนักงานบังคับคดีดำเนินการแทนได้ หากเป็นคำสั่งทางปกครอง เป็นที่สุดก่อนวันที่ ๒๘ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๑ หน่วยงานของรัฐผู้ออกคำสั่งต้องดำเนินการบังคับเอง อย่างไรก็ตาม แม้จะเป็นคำสั่งทางปกครองที่ กำหนดให้ชำระเงินเป็นที่สุดในวันที่ ๒๘ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๑ เป็นต้นไปก็ตาม ก็ยังไม่สามารถขอให้ศาลออก หมายบังคับคดีและแต่งตั้งเจ้าพนักงานบังคับคดีได้ ต้องถึงวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งเป็นวันที่ บทบัญญัติดังกล่าว มีผลใช้บังคับ จึงสามารถขอให้ศาลออกหมายบังคับคดีและแต่งตั้งเจ้าพนักงานบังคับคดีได้

**ขั้นตอนการปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับ
ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙
สำหรับสถานศึกษา
กรณีเกิดความเสียหายแก่สถานศึกษา**

ขั้นตอนที่ ๑ การรายงานความเสียหาย

เมื่อเกิดความเสียหายแก่สถานศึกษา ผู้ที่เกี่ยวข้องต้องรายงานให้ผู้อำนวยการสถานศึกษาทราบ
ตัวอย่างความเสียหายที่เกิดขึ้น ได้แก่

๑. กรณีทุจริตในทางการเงิน เช่น ยักยอก ปลอมเอกสารสิทธิและเอกสารราชการอันเป็น หลักฐาน
ทางการเงิน
๒. กรณีคนร้ายกระทำความผิดหรือเข้าไปลักทรัพย์ในสถานที่ราชการ
๓. กรณียานพาหนะเกิดอุบัติเหตุเสียหาย
๔. กรณีอาคารสถานที่ราชการถูกเพลิงไหม้
๕. กรณีภัยธรรมชาติ เช่น वादภัย อุทกภัย ฯลฯ

ขั้นตอนที่ ๒ การแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นทางละเมิด

เมื่อผู้อำนวยการสถานศึกษาได้รับรายงานความเสียหายดังกล่าวแล้ว ควรแต่งตั้งคณะกรรมการสอบ
ข้อเท็จจริงเบื้องต้นทางละเมิด เพื่อสอบสวนให้ได้ความว่าความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้นมีเหตุอันควรเชื่อว่า เกิดจากการ
กระทำของเจ้าหน้าที่หรือไม่ ตามนัยหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาที่ นร ๐๖๐๑/๑๘๖ ลงวันที่ ๕ มีนาคม
๒๕๔๑ ประกอบกับคำสั่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ ๒๔๖๔/๒๕๔๗ สั่ง ณ วันที่ ๑๖ กันยายน
พ.ศ. ๒๕๔๗ เรื่องมอบอำนาจการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นทางละเมิด

ในการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นทางละเมิด ให้แต่งตั้งจากข้าราชการ แต่ถ้ามี
เหตุผลความจำเป็น เช่น ไม่มีข้าราชการเพียงพอ ก็อาจแต่งตั้งลูกจ้างประจำร่วมเป็นคณะกรรมการฯ ได้และควร
แต่งตั้งคณะกรรมการฯ ให้มีจำนวนไม่เกิน ๕ คน และให้กำหนดเวลาแล้วเสร็จในการดำเนินการของคณะกรรมการไว้
ด้วย

ขั้นตอนที่ ๓ บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นทางละเมิด

คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นทางละเมิดที่สถานศึกษาแต่งตั้งขึ้น มีหน้าที่สอบสวน
โดย รวบรวมพยานเอกสาร พยานบุคคล พยานผู้เชี่ยวชาญ พยานวัตถุ ตลอดจนตรวจสอบเอกสาร วัตถุ หรือสถานที่
เพื่อให้ทราบว่าความเสียหายที่เกิดขึ้นมีเหตุอันควรเชื่อว่าเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่หรือไม่

เนื่องจากไม่มีระเบียบ กฎหมาย กำหนดแนวทางในการดำเนินการของคณะกรรมการฯ ไว้ ดังนั้น เพื่อให้ผลการสอบสวนของคณะกรรมการฯ เกิดความสมบูรณ์เพียงพอที่ผู้บังคับบัญชาชั้นเหนือขึ้นไป สามารถใช้พิจารณาได้ จึงควรนำหลักเกณฑ์ต่างๆ ไป (ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ.๒๕๓๔) มาเป็นแนวปฏิบัติ เป็นต้นว่า

- มีการประชุมคณะกรรมการฯ เพื่อพิจารณาหรือมีมติในประเด็นต่างๆ
- ในการประชุมคณะกรรมการฯ กรรมการที่มาร่วมประชุมมีจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของกรรมการทั้งหมด ถ้าประธานกรรมการไม่อยู่ในที่ประชุมหรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนใดคนหนึ่งขึ้นทำหน้าที่แทน
- มติที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการที่ไม่เห็นด้วยกับมติที่ประชุมอาจทำความเห็นแย้งมติที่ประชุมรวมไว้ในความเห็นของคณะกรรมการฯ ได้

เมื่อคณะกรรมการฯ สอบสวนพิจารณาเสร็จแล้ว ให้ทำบันทึกรายงานผลการสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นทางละเมิดเสนอผู้อำนวยการสถานศึกษาพร้อมต้นฉบับสำนวนการสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นทางละเมิดทั้งหมด ถ้าผู้อำนวยการสถานศึกษาสั่งให้ทบทวนหรือสอบสวนเพิ่มเติม ให้คณะกรรมการฯ รับผิดชอบการให้เสร็จสิ้นภายในเวลาที่ผู้อำนวยการสถานศึกษากำหนด

- บันทึกรายงานผลการสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นทางละเมิด ต้องมีข้อเท็จจริง และพยาน หลักฐานสนับสนุนข้อเท็จจริง มีข้อกฎหมายที่แจ่มชัด พร้อมทั้งต้องมีความเห็นของคณะกรรมการฯ ประกอบด้วยความเสียหายที่เกิดขึ้นมีเหตุอันควรเชื่อว่าจะเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่หรือไม่

ขั้นตอนที่ ๔ บทบาทหน้าที่ของผู้อำนวยการสถานศึกษา

เมื่อผู้อำนวยการสถานศึกษาได้รับรายงานผลการสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นทางละเมิดพร้อมต้นฉบับสำนวนการสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นทางละเมิดแล้วให้ดำเนินการดังนี้

๑. หากพิจารณาแล้วเห็นว่า เป็นกรณีไม่มีเหตุอันควรเชื่อว่าจะเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ให้ผู้อำนวยการสถานศึกษาลงความเห็นไว้ท้ายสำนวน ว่าไม่ควรแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ แล้วรายงานผลการสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นทางละเมิด พร้อมต้นฉบับสำนวนการสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นทางละเมิดไปยังผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นจนถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเพื่อพิจารณาตามนัยหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร ๐๖๐๑/๑๘๖ ลงวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๕๑ โดยให้รายงานผ่านผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

๒. หากพิจารณาแล้วเห็นว่า เป็นกรณีมีเหตุอันควรเชื่อว่าความเสียหายเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ ให้ผู้อำนวยการสถานศึกษาลงความเห็นไว้ท้ายสำนวน ว่าควรแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงทางละเมิดของเจ้าหน้าที่แล้วรายงานการสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นทางละเมิดพร้อมต้นฉบับสำนวนการสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นทางละเมิดไปยังผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อพิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริง ความรับผิดชอบทางละเมิด ตามคำสั่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ ๘๘๗/๒๕๔๗ สัณ ณ วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๗ เรื่อง มอบอำนาจเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางละเมิด

ขั้นตอนที่ ๕ บทบาทหน้าที่ของผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

เมื่อผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้รับรายงานผลการสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นทางละเมิด พร้อมต้นฉบับสำนวนการสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นทางละเมิดจากผู้อำนวยการสถานศึกษาแล้วให้ ดำเนินการดังนี้

๑. หากพิจารณาแล้วเห็นว่า เป็นกรณีที่ไม่มีเหตุอันควรเชื่อว่าเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ ให้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลงความเห็นไว้ท้ายสำนวน ว่าไม่ควรแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงทางละเมิดแล้วรายงานผลการสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นทางละเมิดพร้อมต้นฉบับสำนวนการสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นทางละเมิด ไปยังผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นจนถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อพิจารณาตามนัยหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร ๐๖๐๑/๑๘๖ ลงวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๔๑ โดยให้รายงานผ่านสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๒. หากพิจารณาแล้วเห็นว่า เป็นกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อว่าความเสียหายเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ ให้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริง ความรับผิดชอบทางละเมิด ตามข้อ ๘ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.๒๕๓๙ ประกอบกับคำสั่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ ๘๘๗/๒๕๔๗ สัณ ณ วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๔๗ เรื่อง มอบอำนาจเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางละเมิด กรณีเจ้าหน้าที่กระทำให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลภายนอก เมื่อผู้อำนวยการสถานศึกษาได้รับแจ้งว่าเจ้าหน้าที่ของสถานศึกษากระทำให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลภายนอกไม่ว่าจะได้รับแจ้งจากเจ้าหน้าที่ของสถานศึกษาเองหรือได้รับแจ้งจากผู้เสียหายให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน หรือโดยถูกผู้เสียหายฟ้องคดีต่อศาลเพื่อให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน ให้ผู้อำนวยการสถานศึกษารวบรวมข้อเท็จจริงและเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องส่งไปยังผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริง ความรับผิดชอบทางละเมิดตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ หมวด ๓ และเตรียมต่อสู้คดีต่อไป โดยแยกพิจารณาได้ ๒ กรณีคือ

๑. กรณีบุคคลภายนอกยื่นคำขอให้สถานศึกษาขอใช้ค่าสินไหมทดแทน

- ให้ผู้อำนวยการสถานศึกษาออกใบรับคำขอให้ไว้เป็นหลักฐานแก่ผู้ยื่น

- ให้ผู้อำนวยการสถานศึกษาแจ้งผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบและพิจารณาดำเนินการตามหมวด ๒ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

๒. กรณีบุคคลภายนอกฟ้องคดีต่อศาล

- ให้ผู้อำนวยการสถานศึกษารายงานผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบ และพิจารณาดำเนินการตามหมวด ๒ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ และ เตรียมการต่อสู้คดี

**ขั้นตอนการปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี
ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙
สำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
กรณีเกิดความเสียหายแก่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา**

ขั้นตอนที่ ๑ การรายงานความเสียหาย

เมื่อเกิดความเสียหายแก่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้ที่เกี่ยวข้องต้องรายงานให้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทราบ

ตัวอย่างความเสียหายที่เกิดขึ้น ได้แก่

๑. กรณีทุจริตในทางการเงิน เช่น ยักยอก ปลอมเอกสารสิทธิและเอกสารราชการอันเป็น หลักฐานทางการเงิน
๒. กรณีคนร้ายกระทำความผิดหรือเข้าไปลักทรัพย์ในสถานที่ราชการ
๓. กรณียานพาหนะเกิดอุบัติเหตุเสียหาย
๔. กรณีอาคารสถานที่ราชการถูกเพลิงไหม้
๕. กรณีภัยธรรมชาติ เช่น วาตภัย อุทกภัย ฯลฯ

ขั้นตอนที่ ๒ การแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นทางละเมิด

เมื่อผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้รับรายงานความเสียหายดังกล่าวแล้ว ควรแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นทางละเมิดเพื่อสอบสวนให้ได้ว่าความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้นมีเหตุอันควรเชื่อว่า เกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่หรือไม่ ตามหนังสือสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ ๒๔๖๔/๒๕๔๗ ลงวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๔๑ ประกอบกับคำสั่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ ๒๔๖๔/๒๕๔๗ สั่ง ณ วันที่ ๑๖ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๗ เรื่อง มอบอำนาจการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นทางละเมิด

ในการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นทางละเมิด ให้แต่งตั้งจากข้าราชการ แต่ถ้ามีเหตุผลความจำเป็น เช่น ไม่มีข้าราชการเพียงพอ ก็อาจแต่งตั้งลูกจ้างประจำร่วมเป็นคณะกรรมการฯ ได้ และควรแต่งตั้งคณะกรรมการฯ ให้มีจำนวนไม่น้อยกว่า ๓ คน และให้กำหนดเวลาแล้วเสร็จในการดำเนินการของคณะกรรมการไว้ด้วย

ขั้นตอนที่ ๓ บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นทางละเมิด

คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นทางละเมิดที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแต่งตั้งขึ้นมีหน้าที่สอบสวนโดยรวบรวมพยานเอกสาร พยานบุคคล พยานผู้เชี่ยวชาญ พยานวัตถุ ตลอดจนตรวจสอบเอกสาร วัตถุ หรือสถานที่เพื่อให้ทราบว่า ความเสียหายที่เกิดขึ้นมีเหตุอันควรเชื่อว่าจะเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่หรือไม่

เนื่องจากไม่มีระเบียบ กฎหมาย กำหนดแนวทางในการดำเนินการของคณะกรรมการฯ ไว้ ดังนั้นเพื่อให้ผลการสอบสวนของคณะกรรมการฯ เกิดความสมบูรณ์เพียงพอที่ผู้บังคับบัญชาชั้นเหนือขึ้นไป สามารถใช้พิจารณาได้ จึงควรนำหลักเกณฑ์ต่างๆ ไป (ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ.๒๕๓๙) มาเป็นแนวปฏิบัติเป็นต้นว่า

- มีการประชุมคณะกรรมการฯ เพื่อพิจารณาหรือมีมติในประเด็นต่างๆ ในการประชุมคณะกรรมการฯ กรรมการที่มาร่วมประชุมมีจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของกรรมการทั้งหมด
- ถ้าประธานกรรมการไม่อยู่ในที่ประชุมหรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนใดคนหนึ่งขึ้นทำหน้าที่แทน
- มติที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการที่ไม่เห็นด้วยกับมติที่ประชุมอาจทำความเห็นแย้งมติที่ประชุมรวมไว้ในความเห็นของคณะกรรมการฯ ได้

เมื่อคณะกรรมการฯ สอบสวนพิจารณาเสร็จแล้วให้ทำบันทึกรายงานผลการสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นทางละเมิด เสนอผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพร้อมต้นฉบับสำนวนการสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นทางละเมิดทั้งหมด ถ้าผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสั่งให้ทบทวนหรือสอบสวนเพิ่มเติม ให้คณะกรรมการฯ รับผิดชอบการให้เสร็จสิ้นภายในเวลาที่ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำหนด

บันทึกรายงานผลการสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นทางละเมิดต้องมีข้อเท็จจริง และพยานหลักฐานสนับสนุนข้อเท็จจริง มีข้อกฎหมายที่แจ่มชัด พร้อมทั้งต้องมีความเห็นของคณะกรรมการฯ ประกอบด้วยว่าความเสียหายที่เกิดขึ้นมีเหตุอันควรเชื่อว่าเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่หรือไม่

ขั้นตอนที่ ๔ บทบาทหน้าที่ของผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

เมื่อผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้รับรายงานผลการสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นทางละเมิดพร้อมต้นฉบับสำนวนการสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นทางละเมิดแล้ว ให้ดำเนินการดังนี้

๑. หากพิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นกรณีไม่มีเหตุอันควรเชื่อว่าเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ให้ผู้อำนวยการผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลงความเห็นไว้ท้ายสำนวน แล้วให้รายงานผลการสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นทางละเมิดไปยังผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นจนถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อ พิจารณาตามนัยหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร ๐๖๐๑/๑๔๖ ลงวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๕๑ โดยให้รายงานผ่านสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๒. หากพิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นกรณีมีเหตุอันควรเชื่อว่าความเสียหายเกิดจากการกระทำของ เจ้าหน้าที่ให้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา แต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ตามข้อ ๘ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ประกอบกับคำสั่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ ๘๘๗/๒๕๔๗

สั่ง ณ วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๗ เรื่อง มอบอำนาจเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางละเมิด

ขั้นตอนที่ ๕ การแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิด

ในการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิด ให้แต่งตั้งจากเจ้าหน้าที่ของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือเจ้าหน้าที่ของสถานศึกษาตามที่เห็นสมควร ให้มีจำนวนไม่เกิน ๕ คน และให้กำหนดเวลาแล้วเสร็จของการพิจารณาของคณะกรรมการไว้ด้วย (ตามข้อ ๘ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙) แต่ในทางปฏิบัติเกี่ยวกับจำนวนกรรมการ หน่วยงานส่วนมากมักจะแต่งตั้งให้มีจำนวน ๓ คน ไม่แต่งตั้งให้มีจำนวนคู่ เพราะอาจเกิดปัญหาในการลงมติที่ประชุมคณะกรรมการที่ให้ถือเสียงข้างมาก

ขั้นตอนที่ ๖ บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิด

คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิด มีหน้าที่พิจารณาเสนอความเห็นเกี่ยวกับผู้ต้องรับผิดชอบ และจำนวนค่าสินไหมทดแทนที่ต้องชดใช้ โดยมีอำนาจหน้าที่พิจารณาข้อเท็จจริงอันเกี่ยวกับการละเมิด โดยตรวจสอบข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานทั้งปวงที่เกี่ยวข้อง รับฟังพยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญ และตรวจสอบเอกสาร วัตถุ หรือสถานที่ ตามแนวทางที่ราชการกำหนด ดังนี้

๑. หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๕๒๖.๖/ว ๓๔๐๘๖ ลงวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๔๐ เรื่อง แนวทางปฏิบัติ เกี่ยวกับความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่

๒. หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๔๑๘.๗/ว ๑๐๕ ลงวันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๕๕ เรื่อง การกำหนดหลักเกณฑ์การคิดดอกเบี้ยกรณีเบิกจ่ายไม่ถูกต้อง และกรณีกระทำผิดทางละเมิด

๓. หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๕๐๗.๒/ว ๔๑ ลงวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๕๕ เรื่อง หลักเกณฑ์การคำนวณค่า เสื่อมราคาทรัพย์สินที่ต้องเรียกชดใช้ตามความรับผิดชอบทางละเมิด

๔. หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๔๐๖.๗/ว ๕๖ ลงวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๕๐ เรื่อง แนวทางการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดตามประเภทสำนวนการ สอบสวน

๕. หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๔๐๖.๒/ว ๒๖ ลงวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๕๐ เรื่อง แนวทางการกำหนดสัดส่วนความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่

๖. หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๔๐๖.๒/ว ๗๕ ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๐ เรื่อง ชักซ้อมความเข้าใจแนวทางปฏิบัติในการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิด

๗. หนังสือ กระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๔๐๖.๒/ว ๒๑๗ ลงวันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๕๑ เรื่อง การสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่

คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดต้องให้โอกาสแก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง หรือผู้เสียหายชี้แจงข้อเท็จจริงและโต้แย้ง แสดงพยานหลักฐานของตนอย่างเพียงพอและเป็นธรรม

ในการประชุมคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิด ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของกรรมการทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม ถ้าประธานกรรมการไม่อยู่ในที่ประชุมหรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนใดคนหนึ่งขึ้นทำหน้าที่แทน

มติที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการที่ไม่เห็นด้วยกับมติที่ประชุมอาจทำความเห็นแย้งมติดีที่ประชุมรวมไว้ในความเห็นของคณะกรรมการได้ (ตามข้อ ๘ ข้อ ๑๑ ข้อ ๑๔ และข้อ ๑๕ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.๒๕๓๙)

เมื่อคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดสอบสวนพิจารณาเสร็จแล้ว ให้ทำบันทึก รายงานผลการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิด เสนอผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพร้อมต้นฉบับสำนวนการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดทั้งหมด ถ้าผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสั่งให้ทบทวนหรือสอบสวนเพิ่มเติม ให้คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดรีบดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในเวลาที่ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำหนด

บันทึกรายงานผลการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดต้องมีข้อเท็จจริง และพยานหลักฐานสนับสนุนข้อเท็จจริง มีข้อกฎหมายที่แจ้งชัด พร้อมทั้งต้องมีความเห็นของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดในประเด็นผู้ต้องรับผิดชอบ และจำนวนค่าสินไหมทดแทนที่ต้องชดใช้ประกอบด้วย

การพิจารณาถึงความเห็นของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิด พิจารณาดังนี้

๑. ในกรณีที่คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิด เห็นว่าความเสียหายเกิดจากการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ มิใช่การกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ และผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิจารณาแล้วเห็นชอบด้วยเจ้าหน้าที่ที่จะต้องรับผิดชอบเป็นการเฉพาะตัว (ตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙) ซึ่งจะต้องบังคับตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ตามมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.๒๕๓๙)

สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากเจ้าหน้าที่ให้มีกำหนดอายุความ ๒ ปี นับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐ “รู้ถึงการละเมิด” และ “รู้ตัวเจ้าหน้าที่ผู้จะพึงต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน” ตามมาตรา ๑๐ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

๒. ในกรณีที่คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิด เห็นว่าความเสียหายเกิดจากการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่และเป็นการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ และผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิจารณาแล้วเห็นชอบด้วย อาจแยกพิจารณาได้เป็น ๒ กรณี คือ

๒.๑ ถ้าเห็นว่าการกระทำของเจ้าหน้าที่ เป็นการกระทำโดยประมาทเลินเล่อธรรมดา
เจ้าหน้าที่ที่ไม่ต้องรับผิดชอบ

๒.๒ ถ้าเห็นว่าการกระทำของเจ้าหน้าที่ เป็นการกระทำด้วยความจงใจหรือประมาทเลินเล่อ
อย่างร้ายแรง เจ้าหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบตามมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากเจ้าหน้าที่ให้มีกำหนดอายุความ ๒ ปี นับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐ
“รู้ถึงการละเมิด” และ “รู้ตัวเจ้าหน้าที่ผู้จะพึงต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน” ตามมาตรา ๑๐ วรรคสอง แห่ง
พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

**ขั้นตอนที่ ๗ บทบาทหน้าที่ของผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเมื่อได้รับรายงานผลการสอบ ข้อเท็จจริง
ความรับผิดทางละเมิด**

เมื่อผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้รับรายงานผลการสอบข้อเท็จจริงความรับผิด
ทางละเมิด พร้อมต้นฉบับสำนวนการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดแล้ว ให้วินิจฉัยสั่งการว่า “มีผู้รับผิดชอบหรือไม่” และ “เป็นจำนวนเท่าใด” แต่ยังไม่ต้องแจ้งการสั่งการให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ จากนั้นให้ส่ง
คำวินิจฉัยสั่งการพร้อมต้นฉบับสำนวนการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดไปให้กระทรวงการคลังเพื่อตรวจสอบ
ภายใน ๗ วันนับแต่วันวินิจฉัยสั่งการ เว้นแต่เป็นกรณีที่กระทรวงการคลังประกาศกำหนดว่าไม่ต้องรายงานให้
กระทรวงการคลังตรวจสอบ (ตามข้อ ๗ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความ
รับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ประกอบกับคำสั่ง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ที่ ๘๘๗/๒๕๔๗ สั่ง ณ วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๗)

บันทึกรายงานผลการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดต้องมีข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน
สนับสนุนข้อเท็จจริง มีข้อกฎหมายที่แจ้งชัด พร้อมทั้งต้องมีความเห็นของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิด
ทางละเมิดในประเด็นผู้ต้องรับผิดชอบ และจำนวนค่าสินไหมทดแทนที่ต้องชดเชยประกอบด้วย
ในการทำความเห็นของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดทราบ ดังนี้

๑. ในกรณีที่คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดเห็นว่าความเสียหายเกิดจากการ
กระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ มิใช่การกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ และผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
พิจารณาแล้วเห็นชอบด้วย เจ้าหน้าที่ที่จะต้องรับผิดชอบเป็นการเฉพาะตัว (ตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิด
ทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙) ซึ่งจะต้องบังคับตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
(ตามมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙)

สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากเจ้าหน้าที่ให้มีกำหนดอายุความ ๒ ปี นับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐ
“รู้ถึงการละเมิด” และ “รู้ตัวเจ้าหน้าที่ผู้จะพึงต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน” ตามมาตรา ๑๐ วรรคสอง
แห่ง พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

๒. ในกรณีที่คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิด เห็นว่าความเสียหายเกิดจากการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ และเป็นการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ และผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พิจารณาแล้วเห็นชอบด้วย อาจแยกพิจารณาได้เป็น ๒ กรณี คือ

๒.๑ ถ้าเห็นว่าการกระทำของเจ้าหน้าที่ เป็นการกระทำโดยประมาทเลินเล่อธรรมดา เจ้าหน้าที่ก็ไม่ต้องรับผิดชอบ

๒.๒ ถ้าเห็นว่าการกระทำของเจ้าหน้าที่ เป็นการกระทำด้วยความจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง เจ้าหน้าที่ต้องรับผิดชอบตามมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากเจ้าหน้าที่ให้มีกำหนดอายุความ ๒ ปี นับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐ “รู้ถึงการละเมิด” และ “รู้ตัวเจ้าหน้าที่ผู้จะพึงต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน” ตามมาตรา ๑๐ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

สำหรับประกาศกระทรวงการคลังเรื่องความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ที่ไม่ต้องรายงานให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ ฉบับล่าสุด ประกาศ ณ วันที่ ๑๓ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๓ โดยมีหนังสือกรมบัญชีกลาง ที่ กค ๐๔๑๕.๑/ว ๑๖ ลงวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๖๓ แจ้งเวียนหน่วยงานของรัฐ มีดังนี้

๑. ความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ดังต่อไปนี้ หน่วยงานของรัฐไม่ต้องรายงานให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ

๑.๑ ความเสียหายเกิดขึ้นกับทรัพย์สินของหน่วยงานของรัฐ ครั้งละไม่เกิน ๙,๐๐๐,๐๐๐ บาท

๑.๒ ความเสียหายที่เกิดขึ้นกับทรัพย์สินของหน่วยงานของรัฐ ครั้งละกว่า ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท

สำหรับความเสียหายประเภท

๑.๒.๑ ความเสียหายที่มีได้มีสาเหตุจากการทุจริต เงินขาดบัญชี หรือการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ มติคณะรัฐมนตรีหรือข้อบังคับต่างๆ เช่น อุบัติเหตุ เพลิงไหม้ ทรัพย์สินเสียหายหรือสูญหาย เป็นต้น และหน่วยงานของรัฐได้พิจารณาให้ผู้ต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตั้งแต่ร้อยละ ๗๕ ของความเสียหายทั้งหมด

๑.๒.๒ ความเสียหายที่มีสาเหตุจากการทุจริตและหน่วยงานของรัฐได้พิจารณาให้ผู้ทุจริตรับผิดชอบชดใช้เต็มจำนวนความเสียหายและพิจารณาให้ผู้เกี่ยวข้องซึ่งกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง จนเป็นโอกาสหรือช่องทางให้เกิดการทุจริตชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเต็มจำนวนความเสียหาย

๑.๒.๓ ความเสียหายที่มีได้เกิดจากการทุจริต แต่มีสาเหตุจากเงินขาดบัญชีหรือการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ มติคณะรัฐมนตรีหรือข้อบังคับต่างๆ และหน่วยงานของรัฐได้พิจารณาให้ผู้กระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเต็มจำนวนความเสียหาย

๒. ความเสียหายที่เกิดขึ้นกับทรัพย์สินของหน่วยงานของรัฐซึ่งคณะรัฐมนตรีมีมติให้เจ้าหน้าที่ไม่ต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายให้แก่ทางราชการ

ความเสียหายที่หน่วยงานของรัฐไม่ต้องส่งสำนวนให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ ให้หน่วยงานของรัฐรายงานความเสียหายในระบบความรับผิดทางละเมิดและแพ่ง ตามแนวทางและหลักเกณฑ์ที่กรมบัญชีกลางได้แจ้งเวียนให้ถือปฏิบัติ ทั้งนี้ สามารถดาวน์โหลดแนวทางและหลักเกณฑ์ดังกล่าวได้ที่ <http://tels.cgd.go.th>

ดังนั้น หากเป็นกรณีที่ไม่ต้องรายงานให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ ให้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาออกคำสั่งให้ผู้ต้องรับผิดชอบไหมทดแทนให้แก่ทางราชการภายใน ๗ วัน นับแต่วันที่มีคำวินิจฉัย โดยให้แจ้งเหตุผล และแจ้งสิทธิอุทธรณ์ให้ผู้ต้องรับผิดชอบทราบด้วย หากไม่มีการขอให้รายงานสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยด่วน เพื่อจะได้พิจารณามอบอำนาจให้ดำเนินการได้ทันภายในระยะเวลาหรืออายุความที่กฎหมายกำหนด หากผู้ต้องรับผิดชอบไม่พอใจอาจยื่นฟ้องคดีต่อศาลปกครองได้

แต่หากเป็นกรณีที่ต้องรายงานผลการพิจารณาให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ ให้ส่งคำวินิจฉัยสั่งการพร้อมต้นฉบับสำนวนการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดไปให้กระทรวงการคลัง เพื่อตรวจสอบ ภายในเจ็ดวัน นับแต่วันวินิจฉัยสั่งการ

ขั้นตอนที่ ๘ บทบาทหน้าที่ของกระทรวงการคลัง

- เมื่อกระทรวงการคลังได้รับสำนวนการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดจากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแล้ว กระทรวงการคลังจะต้องพิจารณาโดยไม่ชักช้า โดยนำเรื่องเข้าคณะกรรมการพิจารณาความรับผิดทางแพ่ง

ถ้าเป็นหน่วยงานของรัฐทั่วไป กระทรวงการคลังต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จก่อนอายุความ ๒ ปี สิ้นสุดไม่น้อยกว่า ๔ เดือน เว้นแต่ในกรณีหน่วยงานของรัฐนั้นเป็นราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจที่ตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา กระทรวงการคลังจะต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จก่อนอายุความ ๒ ปี สิ้นสุดไม่น้อยกว่า ๑ ปี

ในระหว่างการพิจารณาของกระทรวงการคลัง ให้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเตรียมเรื่องให้พร้อมสำหรับการออกคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ชำระค่าสินไหมทดแทน หรือดำเนินการฟ้องคดี เพื่อมิให้ขาดอายุความ ๒ ปี นับจากวันที่ได้วินิจฉัยสั่งการไว้

- เมื่อกระทรวงการคลังพิจารณาเสร็จแล้ว จะส่งสำนวนการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดพร้อมความเห็นกลับคืนมายังผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ให้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีคำสั่งตามความเห็นของกระทรวงการคลัง และแจ้งคำสั่งนั้นให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบขั้นตอนที่ ๔ บทบาทหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเมื่อกระทรวงการคลังส่งสำนวนการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดพร้อมความเห็นกลับคืนมา

เมื่อกระทรวงการคลังส่งสำนวนการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดพร้อมความเห็นกลับคืนมา และเป็นกรณีที่ผู้ต้องรับผิดชำระค่าสินไหมทดแทน ให้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาออกคำสั่งให้ชำระค่าสินไหมทดแทน และการแจ้งคำสั่งให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบนั้น ให้แจ้งเหตุผลและแจ้งสิทธิอุทธรณ์ ให้ผู้ต้องรับผิดทราบด้วย หากผู้ต้องรับผิดไม่พอใจอาจฟ้องคดีต่อศาลปกครองได้

กรณีเจ้าหน้าที่กระทำให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลภายนอก

ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด ตามข้อ ๓๑ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ เพื่อพิจารณาว่าความเสียหายเกิดจากการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่หรือไม่

โดยแยกพิจารณาได้ ๒ กรณีคือ

๑. บุคคลภายนอกยื่นคำขอให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชดใช้ค่าสินไหมทดแทน

- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาออกใบรับคำขอให้ไว้เป็นหลักฐานแก่ผู้อื่น
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดพิจารณาคำขอเพื่อพิจารณาว่าต้องชดใช้หรือไม่ หากต้องชดใช้ให้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การชดใช้ค่าสินไหมทดแทนกรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำละเมิดต่อบุคคลภายนอก ดังนี้

๑) ค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายหรือสูญหายแก่ทรัพย์สิน ถ้าความเสียหายเกิดแก่เงินให้ใช้เป็นเงินตามจำนวนความเสียหายที่เกิดขึ้น ถ้าเป็นความเสียหายเกิดแก่ทรัพย์สินอื่นให้ใช้ราคาสุทธิหลังหักค่าเสื่อมราคาแล้ว หรือใช้ค่าซ่อมเพื่อให้ทรัพย์สินนั้นกลับคืนสู่สภาพเดิม โดยมีหลักฐาน เช่น ภาพถ่ายของทรัพย์สินที่เสียหาย ค่าซ่อมตามใบเสร็จรับเงินของบริษัท ห้างหรือร้านที่ทำการซ่อมและใบกำกับภาษี เป็นต้นและให้คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิดมีหน้าที่กำหนดจำนวนเงินค่าสินไหมทดแทนเพื่อ ความเสียหายหรือสูญหายแก่ทรัพย์สินนั้นตามความเหมาะสมและเป็นธรรม แล้วนำเสนอให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐผู้แต่งตั้งพิจารณาสั่งการต่อไป ทั้งนี้ในการคำนวณค่าเสื่อมราคาทรัพย์สินเพื่อให้ได้ราคาทรัพย์สินสุทธิให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์การคำนวณค่าเสื่อมราคาทรัพย์สินที่กระทรวงการคลังกำหนดในการเรียกให้ผู้ต้องรับผิดทางละเมิดชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ทางราชการโดยอนุโลม

๒) ค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายแก่ร่างกายหรือชีวิต

- ค่ารักษาพยาบาลเท่าที่จ่ายจริงไม่เกิน ๕๐,๐๐๐ บาท
- ค่าขาดประโยชน์ทำมาหาได้ในระหว่างเจ็บป่วย

ก. กรณีผู้เสียหายไม่มีรายได้ประจำ ให้ชดใช้ความเสียหายตามช่วงเวลาของผู้เสียหายไม่สามารถไปทำงานได้ โดยคำนวณตามอัตราค่าจ้างขั้นต่ำรายวันตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานตามเขตจังหวัดซึ่งเป็นภูมิลำเนาของผู้เสียหาย ณ วันที่ได้รับความเสียหาย ไม่เกินวันละ ๓๐๐ บาท ตามจำนวนวันที่แพทย์มีหนังสือรับรองให้หยุดรักษาตัวแต่ไม่เกิน ๖๐ วัน

ข. กรณีผู้เสียหายที่มีรายได้ประจำ หากระหว่างเจ็บป่วยไม่สามารถไปทำงานได้และไม่ได้รับค่าจ้างหรือค่าตอบแทนจากนายจ้าง ให้ชดใช้ความเสียหายตามช่วงเวลาที่ไม่สามารถไปทำงานได้โดยคำนวณตามอัตราค่าจ้างหรือค่าตอบแทนที่นายจ้างหรือหน่วยงานต้นสังกัดจ่ายให้ ณ วันที่ได้รับความเสียหาย ไม่เกินเดือนละ ๑๕,๐๐๐ บาท ตามจำนวนวันที่แพทย์รับรองให้หยุดรักษาตัวแต่ไม่เกิน ๖ เดือน

- ค่าชดเชยการสูญเสียอวัยวะหรือสมรรถภาพในการทำงาน ไม่เกิน ๙๐๐,๐๐๐ บาท

- ค่าใช้จ่ายในการจัดการศพไม่เกิน ๔๐,๐๐๐ บาท

- ค่าขาดไร้อุปการะ ให้ทายาทคนละไม่เกิน ๒๐,๐๐๐ บาท

ทั้งนี้ ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐเจ้าของงบประมาณที่ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนพิจารณาให้ความเห็นชอบภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ได้รับรายงานผลการสอบสวน พร้อมทั้งแจ้งผลการพิจารณาวินิจฉัยแก่ผู้ยื่นคำขอทราบโดยเร็ว จากนั้นให้เบิกเงินเพื่อชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้ยื่นคำขอภายใน ๗ วัน นับแต่วันที่ผู้ยื่นคำขอตอบรับผลการวินิจฉัยกรณีผู้ยื่นคำขอยังไม่พอใจในผลการวินิจฉัย มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรมหรือศาลปกครองที่มีอำนาจพิจารณาคดีภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันที่ผู้ยื่นคำขอได้รับแจ้งผลการวินิจฉัยการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการละเมิดนั้นมิว่าตุประสงค์เพื่อให้ผู้ถูกระทำละเมิดกลับคืนสู่สภาพเดิมได้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ ส่วนสิทธิของข้าราชการและลูกจ้างหน่วยงานของรัฐในการที่จะเบิกค่ารักษาพยาบาลนั้นเป็นสวัสดิการการที่หน่วยงานของรัฐจัดให้แก่ข้าราชการและลูกจ้างที่ปฏิบัติงานให้แก่ตนซึ่งเป็นสิทธิคนละส่วนและมีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกับความเสียหายในเรื่องละเมิด โดยในกรณีทั่วไปผู้กระทำละเมิดยังคงต้องรับผิดชอบในผลของการกระทำละเมิดนั้นเต็มจำนวนค่าเสียหายที่เกิดจากการละเมิดนั้นจะนำค่ารักษาพยาบาลที่ได้รับในส่วนนี้มาหักออกจากค่าสินไหมทดแทนอันจะพึงได้รับการกระทำละเมิดไม่ได้

- ดำเนินการให้เสร็จสิ้นภายใน ๑๘๐ วัน

๒. บุคคลภายนอกฟ้องคดีต่อศาล

- แต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดเพื่อเตรียมการจัด

- ประสานงานกับสำนักงานอัยการสูงสุดเพื่อสู้คดี

- รายงานให้กระทรวงการคลังทราบ

- ปฏิบัติตามคำแนะนำของกระทรวงการคลัง

- หากความเสียหายมิได้เกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่ หรือเมื่อได้ฟังความเห็นของคณะกรรมการ หรือได้รับทราบผลการพิจารณาของกระทรวงการคลังแล้ว เห็นว่าความเสียหายมิได้เกิดจากการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ ให้เรียกเจ้าหน้าที่ผู้นั้นเข้ามาเป็นคู่ความในคดีด้วย

- ถ้าผลการพิจารณาเป็นที่ยูติว่า ความเสียหายเกิดจากเจ้าหน้าที่ได้กระทำในการปฏิบัติหน้าที่จะต้องไม่มีการเรียกเจ้าหน้าที่เข้ามาเป็นคู่ความในคดี แต่ถ้าผู้เสียหายได้ฟ้องเจ้าหน้าที่ต่อศาลก่อน แล้วหรือมีการเรียกเจ้าหน้าที่เข้ามาเป็นคู่ความในคดีก่อนแล้ว ให้แจ้งผลการพิจารณาให้พนักงานอัยการเพื่อแถลงต่อศาล เพื่อให้เจ้าหน้าที่ที่มีโอกาสพ้นจากการเป็นคู่ความในคดี และขอให้พนักงานอัยการช่วยเหลือทางคดีแก่เจ้าหน้าที่ในระหว่างนี้ด้วย

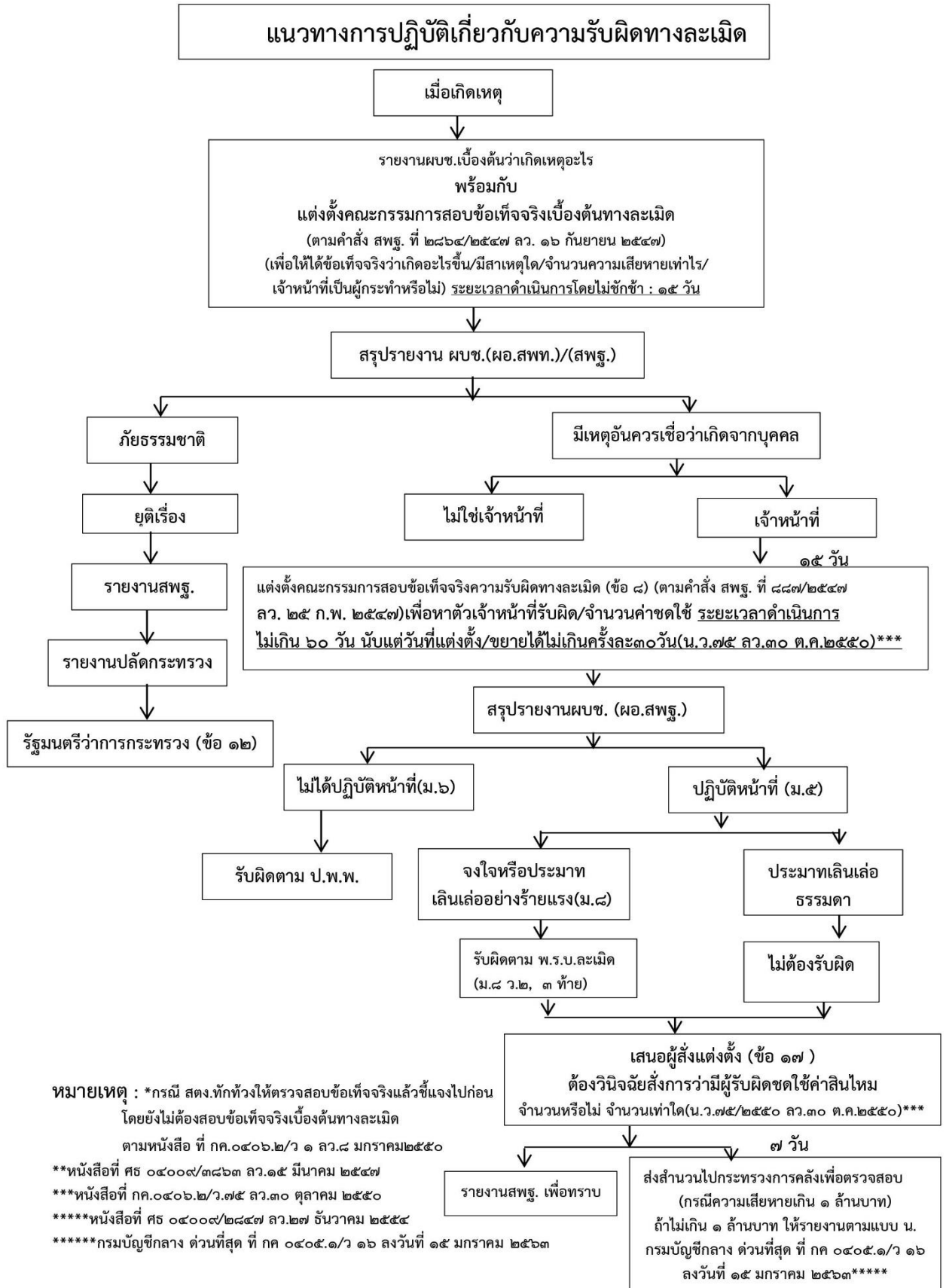
อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด

๑. สอบสวนข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น
๒. เสนอความเห็นต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาว่า
 - เป็นความเสียหายที่มีได้เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ หรือ
 - เป็นความเสียหายที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ ความเสียหายที่มีได้เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่
 - แถลงต่อศาลเพื่อให้เรียกเจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดเข้ามาเป็นคู่ความในคดีและขอให้ศาลยกฟ้องสำนักงานเขตพื้นที่การ ตามมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๔ ความเสียหายที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่
 - แจ้งให้พนักงานอัยการแถลงต่อศาลเพื่อให้เจ้าหน้าที่พื้นฐานะการเป็นคู่ความในคดี ตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิด พ.ศ. ๒๕๓๔

การไล่เบี้ยเจ้าหน้าที่ผู้กระทำผิดทางละเมิด

- เมื่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (ผู้รับมอบอำนาจจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ) ชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหาย ถือว่าเกิดความเสียหายกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้ดำเนินการตามหมวด ๑ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๔

- ใช้สิทธิไล่เบี้ยกับเจ้าหน้าที่ ที่กระทำละเมิดโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหาย

บรรณานุกรม

คู่มือการปฏิบัติงานเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดและคดีความ สำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา :สำนักพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลและนิติการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่องความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ที่ไม่ต้องรายงานให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ ประกาศ ณ วันที่ ๑๓ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๓

หนังสือกรมบัญชีกลาง ด่วนที่สุด ที่ กค ๐๔๑๕.๑/ว ๑๖ ลงวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๖๓ เรื่องประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ที่ไม่ต้องรายงานให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ พ.ศ. ๒๕๖๒

ภาคผนวก

(ตัวอย่าง)

คำสั่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา / โรงเรียน.....

ที่/(เลข พ.ศ.)

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นทางละเมิด

.....

ด้วย โรงเรียน.....สังกัดสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต ๑ ได้เกิดความเสียหายขึ้น โดย.....

(ระบุรายละเอียดเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เช่นมีโจรกรรมทรัพย์สิน / ยานพาหนะอุบัติเหตุ / ถูกเพลิงไหม้ หรือเกิดภัยธรรมชาติ ได้แก่ वादภัย อุทกภัย อัคคีภัย ไฟผ่า ฯลฯ).....ได้รับความเสียหาย.....(ระบุมีอะไรบ้าง)

เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงในเบื้องต้นว่า ความเสียหายเกิดจากสาเหตุใด มีผู้ต้องรับผิดชอบ และจำนวนค่าสินไหมทดแทนเท่าไร อาศัยอำนาจตามคำสั่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ ๒๘๖๔/๒๕๔๗ เรื่องมอบอำนาจการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นทางละเมิด ลงวันที่ ๑๖ กันยายน พ.ศ.๒๕๔๗ จึงแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นทางละเมิด ประกอบด้วยบุคคลดังต่อไปนี้

๑.....ตำแหน่ง.....ประธานกรรมการ

๒.....ตำแหน่ง.....กรรมการ

๓.....ตำแหน่ง.....กรรมการ/เลขานุการ

ให้คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นทางละเมิด รับผิดชอบการให้แล้วเสร็จโดยเร็วแล้ว รายงานผลให้ทราบ

สั่ง ณ วันที่.....พ.ศ.

(ลงชื่อ).....

(.....)

ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา/ผู้อำนวยการโรงเรียน.....

บันทึกการสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นทางละเมิด

เรื่อง.....

(สถานที่).....

วันที่.....

ข้าพเจ้า นาย/นาง.....

สัญชาติ.....ศาสนา.....อาชีพ.....

อยู่บ้านเลขที่.....ซอย.....ถนน.....

แขวง/ตำบล.....เขต/อำเภอ.....

จังหวัด.....เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ในฐานะ.....

โทรศัพท์.....โทรสาร.....

ข้าพเจ้าได้ทราบเรื่อง.....

ตามคำสั่ง.....ที่...../.....ลงวันที่.....

และข้าพเจ้าขอให้ถ้อยคำตามความสัตย์จริงดังต่อไปนี้

This image shows a full page of white paper with horizontal dashed lines, typical of primary school writing paper. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าคณะกรรมการ มิได้ทำหรือจัดให้ทำการใดๆซึ่งเป็นการล่อลวง
ขู่เข็ญ หรือให้สัญญาเพื่อจูงใจให้ข้าพเจ้าให้ถ้อยคำอย่างใดๆ และข้าพเจ้ารับรองว่าเป็นบันทึกถ้อยคำที่ถูกต้อง
จึงลงลายมือชื่อไว้ต่อหน้าคณะกรรมการ

(ลงชื่อ).....ผู้ให้ถ้อยคำ
(.....)

(ลงชื่อ).....ผู้บันทึกถ้อยคำ
(.....)

ข้าพเจ้าขอรับรองว่า.....
ได้ให้ถ้อยคำและลงลายมือชื่อต่อหน้าข้าพเจ้า

(ลงชื่อ).....ประธานกรรมการ
(.....)

(ลงชื่อ).....กรรมการ
(.....)

(ลงชื่อ).....กรรมการ/เลขานุการ
(.....)

รายงานการสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นทางละเมิด

เขียนที่.....

วันที่.....

เรื่อง รายงานการสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นทางละเมิด

เรียน (ผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการ)

ตามคำสั่งโรงเรียน.....

ที่...../.....ลงวันที่.....เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการ
สอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นทางละเมิด กรณี.....(ระบุรายละเอียด).....

.....

.....

.....

บัดนี้ คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นทางละเมิด ได้ดำเนินการ
สอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นทางละเมิดเสร็จสิ้นแล้ว จึงขอรายงานผลการสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นทางละเมิด
ดังต่อไปนี้

๑. ข้อเท็จจริง

[illegible]

๒. พยานหลักฐาน

ก. พยานบุคคล

พยานบุคคลที่ ๑ ให้การสรุปได้ความว่า.....

.....

.....

.....

พยานบุคคลที่ ๒ ให้การสรุปได้ความว่า.....

.....

.....

.....

ฯลฯ

ข. พยานเอกสาร

๑.....

๒.....

๓.....

ฯลฯ

ค. พยานวัตถุ

๑.....

๒.....

๓.....

ฯลฯ

ง. พยานแวดล้อม

๑. (ภาพถ่ายหรือแผนผังหรือเอกสารอย่างหนึ่งอย่างใดที่อาจให้
เป็นหลักฐานสนับสนุนคำให้การหรือข้อต่อสู้ของผู้ถูกกล่าวหาหรือพยาน)

๒. (หลักฐานใบรับรองแพทย์ใช้เฉพาะกรณีเกี่ยวข้องหรือจำเป็น)

๓. (บันทึกคำให้การของบุคคลที่น่าเชื่อถืออื่น เช่น กำนัน
ผู้ใหญ่บ้าน ฯลฯ ที่อาจนำมาประกอบการพิจารณาความน่าเชื่อถือของเหตุความเสียหายที่เกิดขึ้นได้)

๓. ความเห็นคณะกรรมการ

คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นทางละเมิด พิจารณาจาก
พยานหลักฐานแล้ว เห็นว่า.....(ความเห็นของคณะกรรมการต้องมีข้อเท็จจริงและ
ข้อกฎหมายที่แจ้งชัดและต้องมีพยานหลักฐานที่สนับสนุนประกอบด้วย).....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

และได้จัดส่งสำนวนการสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นทางละเมิด จำนวน.....แผ่นมาพร้อมนี้ด้วยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(ลงชื่อ).....ประธานกรรมการ
(.....)

(ลงชื่อ).....กรรมการ
(.....)

(ลงชื่อ).....กรรมการ/เลขาฯ
(.....)

-๔๖-

(ตัวอย่าง)

คำสั่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา.....

ที่/...(เลข พ.ศ.)

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด

.....

ด้วย(ระบุข้อเท็จจริงที่ได้จากการสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้น
ทางละเมิด).....ทำให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา/โรงเรียน
.....ได้รับความเสียหาย.....(ระบุมีอะไรบ้าง)
.....รวมความเสียหาย จำนวนบาท

เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงว่าความเสียหายที่เกิดขึ้นมีผู้ใดจะต้องรับผิดชอบและจำนวนค่าสินไหม
ทดแทนที่ต้องชดใช้เท่าไร อาศัยอำนาจตามคำสั่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ ๘๘๗/๒๕๔๗
เรื่อง มอบอำนาจเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิด ลงวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๔๗ จึงแต่งตั้ง
คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด ประกอบด้วยบุคคล ดังต่อไปนี้

- ๑.....ตำแหน่ง.....ประธานกรรมการ
- ๒.....ตำแหน่ง.....กรรมการ
- ๓.....ตำแหน่ง.....กรรมการ/เลขานุการ

ให้คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด ดำเนินการตามระเบียบสำนัก
นายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙
โดยเคร่งครัด ให้แล้วเสร็จแล้วรายงานผลให้ทราบ

สั่ง ณ วันที่.....พ.ศ.

(ลงชื่อ).....

(.....)

ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา.....

บันทึกการสอบสวน

คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด
ตามคำสั่ง(หน่วยงาน).....ที่/.....
ลงวันที่เดือนพ.ศ.

เรื่อง.....

สถานที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

ข้าพเจ้า.....อายุ.....ปี เชื้อชาติ

สัญชาติ.....ศาสนา.....อาชีพ.....

อยู่บ้านเลขที่.....ซอย.....ถนน.....

แขวง/ตำบล.....เขต/อำเภอ.....

จังหวัด.....โทร.สถานที่ทำงาน

.....ตั้งอยู่เลขที่แขวง

เขต/อำเภอ.....จังหวัด.....

โทร.บัตรประจำตัว.....เลขประจำตัวประชาชน.....

ออกให้โดยเมื่อวันที่เดือน

พ.ศ.หมดอายุวันที่เดือนพ.ศ.

ข้าพเจ้าขอให้ถ้อยคำด้วยความสมัครใจและสัตย์จริง ดังนี้

๑.

.....

๒.

.....

๓.

.....

๔.

.....

ข้าพเจ้าขอรับรองว่า

ก. คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบได้แจ้งให้ทราบว่า ข้าพเจ้ามีสิทธิชี้แจงข้อเท็จจริงและโต้แย้งแสดงพยานหลักฐานอย่างเพียงพอและเป็นธรรม รวมทั้งการให้ถ้อยคำตามบันทึกการสอบสวนฉบับนี้อาจใช้เป็นพยานหลักฐานในชั้นศาลได้

ข. คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบได้ทำหรือจัดให้ทำการใด ๆ ซึ่งเป็นการล่อลวงหรือขู่เข็ญ หรือให้สัญญาเพื่อจูงใจให้ข้าพเจ้าให้ถ้อยคำอย่างใด ๆ

ค. ข้าพเจ้าได้อ่านบันทึกการสอบสวนฉบับนี้โดยตลอดแล้ว ขอรับรองว่าถูกต้องตรงตามที่ให้ถ้อยคำไว้ จึงลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน

(ลงชื่อ).....ผู้ให้ถ้อยคำ
(.....)

(ลงชื่อ).....ประธานกรรมการ
(.....)

(ลงชื่อ).....กรรมการ
(.....)

(ลงชื่อ).....กรรมการ
(.....)

(ลงชื่อ).....กรรมการ
(.....)

(ลงชื่อ).....กรรมการ
(.....)

(ลงชื่อ).....ผู้พิมพ์/ผู้บันทึก
(.....)

รายงานผลการสอบสวน

คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด
ตามคำสั่ง(หน่วยงาน).....ที่/.....
ลงวันที่เดือนพ.ศ.

สถานที่.....
วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

- ประเภทสำนวน
เรื่อง.....
ส่วนราชการ
วันเวลาเกิดเหตุ วันที่เดือนพ.ศ.เวลาน.
สถานที่เกิดเหตุ
สาระสำคัญในข้อเท็จจริงบางประการ
๑) ผู้กระทำความเสียหายและผู้เกี่ยวข้อง
 ๑.๑ นาย(ผู้ก่อเหตุ)
 ๑.๒ นาย(ผู้บังคับบัญชา/เกี่ยวข้อง)
๒) ความเสียหายบาท (ตายคน บาดเจ็บคน)
๓) ร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวน วันที่เดือนพ.ศ.
๔) ความเห็นพนักงานสอบสวน รับแจ้งไว้เป็นหลักฐาน/เพื่อดำเนินการต่อไป/ส่ง ปปช.
๕) คำสั่งพนักงานอัยการ สั่งฟ้อง/งดการสอบสวน
๖) คำพิพากษา ให้กรม./นายรับผิดชอบใช้เงินจำนวนบาท/ยกฟ้อง

ข้อเท็จจริงได้ความว่า เมื่อวันที่เดือนพ.ศ.

.....
.....
.....
.....
.....
.....

ตามผลการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบทางละเมิดปรากฏข้อเท็จจริงสรุปได้ ดังนี้

๑. ข้อเท็จจริง

๑.๑ ความเป็นมา / ผู้ตรวจสอบ/ร้องเรียน

.....

๑.๒ จากการตรวจสอบพบข้อเท็จจริง (ขั้นตอนที่กระทำผิด)ว่า.....

.....

๑.๓ ขั้นตอนการดำเนินการที่ต้อง

.....

๒. ผู้เกี่ยวข้องให้ถ้อยคำสรุปได้ ดังนี้

๒.๑ นายตำแหน่ง(ผู้ก่อเหตุ)

ให้ถ้อยคำว่า

.....

๒.๒ นายตำแหน่ง(ผู้บังคับบัญชา/เกี่ยวข้อง)

ให้ถ้อยคำว่า

.....

๒.๓ นายตำแหน่ง(พยานผู้รู้เห็นเหตุการณ์)

ให้ถ้อยคำว่า

.....

๒.๔ นายตำแหน่ง(พยานแวดล้อมอื่น

ที่เห็นว่าสำคัญและมีผลต่อการพิจารณา) ให้ถ้อยคำว่า

.....

๓. พยานหลักฐานสำคัญ (ถ้ามี)

๓.๑ เอกสาร ได้แก่

๓.๒ หลักฐานอื่น ๆ ได้แก่

๔. ข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อประกอบการพิจารณา

๔.๑ กฎหมาย / ระเบียบ / คำสั่ง ที่เกี่ยวข้อง

๔.๑.๑ พระราชบัญญัติมาตราบัญญัติว่า

๔.๑.๒ ระเบียบข้อกำหนดว่า “.....

๔.๑.๓ มติ คร.ม. เมื่อวันที่แจ้งตามหนังสือ
ที่/วันที่เดือนพ.ศ.กำหนดสาระสำคัญโดยสรุปว่า

๔.๑.๔ คำสั่งกระทรวงที่/.....ลงวันที่.....เดือน
พ.ศ.กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับ

๔.๒ คำพิพากษาศาลคดีหมายเลขแดงที่/.....ลงวันที่.....
เดือนพ.ศ.วินิจฉัยโดยสรุปว่า

๔.๓ กรมมีหนังสือที่/.....ลงวันที่เดือน
พ.ศ.ชี้แจงข้อเท็จจริงเพิ่มเติมว่า

๔.๔ ผลการสอบสวนข้อเท็จจริงเบื้องต้น สรุปได้ว่า

๔.๕ ผลการสอบสวนทางวินัย สรุปได้ว่า

๔.๖ ความเห็นพนักงานสอบสวน/วิทยาการ/ผู้เชี่ยวชาญสรุปได้ว่า

๔.๗ นาย(ผู้ต้องรับผิด) มีหนังสืออุทธรณ์ลงวันที่เดือนพ.ศ.
สรุปได้ความว่า

๕. ความเห็นของคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดทางละเมิด

(เหตุผลประกอบการพิจารณา)

(ความเห็น – มีผู้ต้องรับผิดชอบหรือไม่ จำนวนเท่าใด)

.....

.....

.....

.....

.....

(ลงชื่อ).....ประธานกรรมการ
(.....)

(ลงชื่อ).....กรรมการ
(.....)

(ลงชื่อ).....กรรมการ
(.....)

(ลงชื่อ).....กรรมการ
(.....)

(ลงชื่อ).....กรรมการ
(.....)

ความเห็นผู้สังเกตตั้ง

.....

.....

.....

.....

(ลงชื่อ).....ผู้สังเกตตั้ง
(.....)

วันที่.....เดือนพ.ศ.

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะ

พระราชบัญญัติ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

พ.ศ. ๒๕๓๕

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๓ กันยายน พ.ศ. ๒๕๓๕

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

เป็นปีที่ ๕๑ ในรัชกาลปัจจุบัน

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

โปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

โดยที่สมควรมีกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่

สำนักงาน

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและ

ยินยอมของรัฐสภา ดังต่อไปนี้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราชบัญญัติความรับผิดชอบของ
เจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๕"

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มาตรา ๒* พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศใน

ราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

กฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

*[ร.ก.๒๕๓๕/๖๐ก/๒๕/๑๔ พุทธศักราช ๒๕๓๕]

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มาตรา ๓ บรรดากฎหมาย กฎ และข้อบังคับใด ๆ ในส่วนที่มีบัญญัติไว้แล้วใน
พระราชบัญญัตินี้หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้แทน

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

"เจ้าหน้าที่" หมายความว่า ข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้าง หรือผู้

ปฏิบัติงานประเภทอื่น ไม่ว่าจะเป็นการแต่งตั้งในฐานะเป็นกรรมการหรือฐานะอื่นใด

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

"หน่วยงานของรัฐ" หมายความว่า กระทรวง ทบวง กรม หรือ

ส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรม ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น
และรัฐวิสาหกิจที่ตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา และให้หมายความรวมถึง

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

หน่วยงานอื่นของรัฐที่มีพระราชกฤษฎีกากำหนดให้เป็นหน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัตินี้ด้วย

มาตรา ๕ หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบผู้เสียหายในผลแห่งละเมิดที่เจ้าหน้าที่ของตนได้กระทำการปฏิบัติหน้าที่ ในกรณีนี้ผู้เสียหายอาจฟ้องหน่วยงานของรัฐดังกล่าวได้โดยตรง แต่จะฟ้องเจ้าหน้าที่ไม่ได้

ถ้าการละเมิดเกิดจากเจ้าหน้าที่ซึ่งไม่ได้สังกัดหน่วยงานของรัฐแห่งใดให้ถือว่ากระทรวงการคลังเป็นหน่วยงานของรัฐที่ต้องรับผิดชอบตามวรรคหนึ่ง

มาตรา ๖ ถ้าการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่มิใช่การกระทำการปฏิบัติหน้าที่เจ้าหน้าที่ต้องรับผิดชอบในการนั้นเป็นการเฉพาะตัว ในกรณีนี้ผู้เสียหายอาจฟ้องเจ้าหน้าที่ได้โดยตรง แต่จะฟ้องหน่วยงานของรัฐไม่ได้

มาตรา ๗ ในคดีที่ผู้เสียหายฟ้องหน่วยงานของรัฐ ถ้าหน่วยงานของรัฐเห็นว่า เป็นเรื่องที่เจ้าหน้าที่ต้องรับผิดชอบหรือต้องร่วมรับผิดชอบ หรือในคดีที่ผู้เสียหายฟ้องเจ้าหน้าที่ถ้าเจ้าหน้าที่เห็นว่า เป็นเรื่องที่หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบหรือต้องร่วมรับผิดชอบ หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ดังกล่าวมีสิทธิขอให้ศาลที่พิจารณาคดีนั้นอยู่เรียกเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานของรัฐแล้วแต่กรณีเข้ามาเป็นคู่ความในคดี

ถ้าศาลพิพากษาขฟ้องเพราะเหตุที่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ที่ถูกฟ้องมิใช่ผู้ต้องรับผิดชอบ ให้ขยายอายุความฟ้องร้องผู้ที่ต้องรับผิดชอบซึ่งมิได้ถูกเรียกเข้ามาในคดีออกไปถึงหกเดือนนับแต่วันที่คำพิพากษานั้นถึงที่สุด

มาตรา ๘ ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายเพื่อการละเมิดของเจ้าหน้าที่ ให้หน่วยงานของรัฐมีสิทธิเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้ทำละเมิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทนดังกล่าวแก่หน่วยงานของรัฐได้ ถ้าเจ้าหน้าที่ได้กระทำการนั้นไปด้วยความจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

สิทธิเรียกให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามวรรคหนึ่งจะมีได้เพียงใดให้คำนึงถึงระดับความร้ายแรงแห่งการกระทำและความเป็นธรรมในแต่ละกรณีเป็นเกณฑ์โดยมิต้องให้ใช้เต็มจำนวนของความเสียหายก็ได้

ถ้าการละเมิดเกิดจากความผิดหรือความบกพร่องของหน่วยงานของรัฐหรือระบบการดำเนินงานส่วนรวม ให้หักส่วนแห่งความรับผิดชอบดังกล่าวออกด้วย

ในกรณีที่การละเมิดเกิดจากเจ้าหน้าที่หลายคน มิให้นำหลักเรื่องลูกหนี้ร่วมมาใช้บังคับและเจ้าหน้าที่แต่ละคนต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนเฉพาะส่วนของตนเท่านั้น

มาตรา ๕ ถ้าหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ได้ใช้คำสั่งใหม่ทดแทนแก่

ผู้เสียหาย สิทธิที่จะเรียกให้อีกฝ่ายหนึ่งชดใช้คำสั่งใหม่ทดแทนแก่ตนให้มีกำหนดอายุความหนึ่ง

ปีนับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ได้ใช้คำสั่งใหม่ทดแทนนั้นแก่ผู้เสียหาย

มาตรา ๑๐ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่เป็นผู้กระทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานของรัฐที่ผู้นั้นอยู่ในสังกัดหรือไม่ ถ้าเป็นการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่การเรียก

ร้องคำสั่งใหม่ทดแทนจากเจ้าหน้าที่ให้นับตามบทบัญญัติมาตรา ๘ มาใช้บังคับโดยอนุโลม แต่ถ้ามิใช่การกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ให้บังคับตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

สิทธิเรียกร้องคำสั่งใหม่ทดแทนจากเจ้าหน้าที่ทั้งสองประการตามวรรคหนึ่งให้มีกำหนดอายุความสองปีนับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐรู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวเจ้าหน้าที่ ผู้จะพึงต้องใช้คำสั่งใหม่ทดแทน และกรณีที่หน่วยงานของรัฐเห็นว่าเจ้าหน้าที่ผู้นั้นไม่ต้องรับผิดชอบ แต่กระทรวงการคลังตรวจสอบแล้วเห็นว่าต้องรับผิดชอบ ให้สิทธิเรียกร้องคำสั่งใหม่ทดแทนนั้นมีการกำหนดอายุความหนึ่งปีนับแต่วันที่หน่วยงานของรัฐมีคำสั่งตามความเห็นของกระทรวงการคลัง

มาตรา ๑๑ ในกรณีที่ผู้เสียหายเห็นว่า หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบ

มาตรา ๕ ผู้เสียหายจะยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐให้พิจารณาชดใช้คำสั่งใหม่ทดแทนสำหรับความเสียหายที่เกิดขึ้นก็ได้ ในการนี้หน่วยงานของรัฐต้องออกใบรับคำขอให้ไว้เป็นหลักฐาน และพิจารณาคำขอนั้นโดยไม่ชักช้า เมื่อหน่วยงานของรัฐมีคำสั่งเช่นใดแล้วหากผู้เสียหายยังไม่พอใจในผลการวินิจฉัยของหน่วยงานของรัฐก็ให้มีสิทธิร้องทุกข์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ตามกฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ตนได้รับแจ้งผลการวินิจฉัย

ให้หน่วยงานของรัฐพิจารณาคำขอที่ได้รับตามวรรคหนึ่งให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวัน หากเรื่องใดไม่อาจพิจารณาได้ทันในกำหนดนั้นจะต้องรายงานปัญหาและอุปสรรคให้รัฐมนตรีเจ้าสังกัดหรือกำกับหรือควบคุมดูแลหน่วยงานของรัฐแห่งนั้นทราบและขออนุมัติขยายระยะเวลาออกไปได้ แต่รัฐมนตรีดังกล่าวจะพิจารณาอนุมัติให้ขยายระยะเวลาให้อีกได้ไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวัน

มาตรา ๑๒ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ต้องชดใช้คำสั่งใหม่ทดแทนที่หน่วยงานของรัฐได้ใช้ให้แก่ผู้เสียหายตามมาตรา ๘ หรือในกรณีที่เจ้าหน้าที่ต้องชดใช้คำสั่งใหม่ทดแทนเนื่องจาก

เจ้าหน้าที่ผู้นั้นได้กระทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐตามมาตรา ๑๐ ประกอบกับมาตรา ๘ ให้

หน่วยงานของรัฐที่เสียหายมีอำนาจออกคำสั่งเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้นั้นชำระเงินดังกล่าวภายในเวลา

สำนักงานที่กำหนดการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มาตรา ๑๓ ให้คณะรัฐมนตรีจัดให้มีระเบียบเพื่อให้เจ้าหน้าที่ซึ่งต้องรับผิดชอบ

มาตรา ๘ และมาตรา ๑๐ สามารถผ่อนชำระเงินที่จะต้องรับผิดชอบได้โดยคำนึงถึงรายได้ฐานะ

ครอบครัวและความรับผิดชอบ และพฤติการณ์แห่งกรณีประกอบด้วย

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มาตรา ๑๔ เมื่อได้มีการจัดตั้งศาลปกครองขึ้นแล้ว สิทธิร้องทุกข์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ตามมาตรา ๑๑ ให้ถือว่าเป็นสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครอง

มาตรา ๑๕ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

บรรหาร ศิลปอาชา

นายกรัฐมนตรี

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

พ.ศ. ๒๕๓๙

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

โดยที่ได้มีการตราพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ขึ้น และกฎหมายดังกล่าวมีหลักการเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ ซึ่งเปลี่ยนแปลงไปจากแนวทางปฏิบัติในเรื่องความรับผิดทางแพ่งที่ทางราชการถือปฏิบัติในปัจจุบัน โดยได้แยกความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ออกเป็นเหตุที่เนื่องมาจากการปฏิบัติหน้าที่และที่ไม่ใช่การปฏิบัติหน้าที่ โดยเมื่อมีความเสียหายเนื่องมาจากการปฏิบัติหน้าที่นั้น หน่วยงานของรัฐจะต้องรับภาระชดใช้ค่าเสียหายไปก่อน ส่วนเจ้าหน้าที่ของรัฐจะรับผิดชอบชดใช้ค่าเสียหายต่อหน่วยงานของรัฐเพียงใดนั้น ให้ไปไล่เบี้ยต่อไปในภายหลัง โดยจะยึดหลักว่าจะเรียกเอาแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐเฉพาะกรณีความเสียหายนั้นเกิดขึ้นโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงเท่านั้น นอกจากนี้ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าเสียหายให้เจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถผ่อนชำระค่าสินไหมทดแทนได้โดยค้ำเงินถึงรายได้ ฐานะ ครอบครวัและความรับผิดชอบ และพฤติการณ์แห่งกรณีประกอบด้วย สำหรับความเสียหายที่เกิดจากการที่ไม่ใช่การปฏิบัติหน้าที่ เจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องถูกฟ้องและชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเป็นการส่วนตัวโดยไม่เกี่ยวกับทางราชการ สมควรวางระเบียบกำหนดหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ คณะรัฐมนตรีจึงมีมติให้วางระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิก

(๑) ระเบียบความรับผิดชอบของข้าราชการในทางแพ่ง ซึ่งออกตามมติคณะรัฐมนตรี โดยหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วน ที่ นว ๑๕๕/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๐๓

(๒) หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ ๑๓๕๘๒, ๑๓๕๘๓ (บคร)./๒๕๐๔ ลงวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๐๔

(๓) หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๕๐๘/๖๔๖๖ ลงวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๐๙

(๔) หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๕๐๘/๑๐๒๘๓ ลงวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๑๖

(๕) หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๕๐๘/ว.๒๗๒๗๔ ลงวันที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๒๕

(๖) หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๕๑๔/๒๑๗๓๘ ลงวันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๒๘

(๗) หนังสือกรมบัญชีกลาง ที่ กค ๐๕๑๔/๒๓๐๒ ลงวันที่ ๑๖ เมษายน ๒๕๒๙

(๘) หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๕๑๔/๑๒๔๖๑ ลงวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๓๐

(๙) หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๕๑๔/๕๒๓๓๓ ลงวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๓๐

(๑๐) หนังสือกรมบัญชีกลาง ที่ กค ๐๕๑๔/๕๙๗๕ ลงวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๓๐

(๑๑) หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๕๑๔/๒๓๒๒๘ ลงวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๓๑

(๑๒) หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๕๑๔/๖๓๑๑๙ ลงวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๓๑

บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ หรือมติคณะรัฐมนตรีอื่นใดในส่วนที่กำหนดไว้แล้วในระเบียบนี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้ ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ ๔ ในระเบียบนี้

“เจ้าหน้าที่” หมายความว่า ข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้าง หรือผู้ปฏิบัติงานประเภทอื่น ไม่ว่าจะเป็นการแต่งตั้งในฐานะเป็นกรรมการหรือฐานะอื่นใด บรรดาซึ่งได้รับแต่งตั้งหรือถูกสั่งให้ปฏิบัติงานให้แก่หน่วยงานของรัฐ

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบละเมิด

“ผู้แต่งตั้ง” หมายความว่า ผู้แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นเพื่อปฏิบัติตามระเบียบนี้

“ความเสียหาย” หมายความว่า ความเสียหายที่เกิดจากการละเมิดอย่างใด ๆ แต่ไม่

รวมถึงการออกคำสั่งหรือกฎ

ข้อ ๕ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามระเบียบนี้

หมวด ๑

กรณีเจ้าหน้าที่กระทำละเมิดต่อหน่วยงานของรัฐ

ข้อ ๖ ในหมวดนี้

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า กระทรวง ทบวง กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรม ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา หรือหน่วยงานอื่นของรัฐตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่

ข้อ ๗ เมื่อเกิดความเสียหายแก่หน่วยงานของรัฐ ให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องแจ้งต่อผู้บังคับบัญชาโดยไม่ชักช้า และให้มีการรายงานตามลำดับชั้นถึงหัวหน้าหน่วยงานของรัฐแห่งนั้น

ข้อ ๘ เมื่อเกิดความเสียหายแก่หน่วยงานของรัฐแห่งใด และหัวหน้าหน่วยงานของรัฐแห่งนั้นมีเหตุอันควรเชื่อว่าการกระทำของเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐแห่งนั้น ให้

หัวหน้าหน่วยงานของรัฐดังกล่าวแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบละเมิดชั้นคณะ
หนึ่ง โดยไม่ชักช้า เพื่อพิจารณาเสนอความเห็นเกี่ยวกับผู้ต้องรับผิดชอบและจำนวนค่าสินไหมทดแทนที่ผู้
นั้นต้องชดใช้

คณะกรรมการตามวรรคหนึ่ง ให้มีจำนวนไม่เกินห้าคน โดยแต่งตั้งจากเจ้าหน้าที่ของ
หน่วยงานของรัฐแห่งนั้นหรือหน่วยงานของรัฐอื่นตามที่เห็นสมควร

กระทรวงการคลังอาจประกาศกำหนดว่าในกรณีความเสียหายที่เกิดขึ้นมีมูลค่าความ
เสียหายตั้งแต่จำนวนเท่าใด จะให้มีผู้แทนของหน่วยงานของรัฐหน่วยงานใดเข้าร่วมเป็นกรรมการด้วย
ก็ได้

ในการแต่งตั้งคณะกรรมการ ให้กำหนดเวลาแล้วเสร็จของการพิจารณาของ
คณะกรรมการไว้ด้วย

ข้อ ๙ ถ้าเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐแห่งหนึ่งทำให้เกิดความเสียหายแก่
หน่วยงานของรัฐอีกแห่งหนึ่ง ให้เจ้าหน้าที่ผู้ทำให้เกิดความเสียหายแจ้งต่อผู้บังคับบัญชา และให้มีการ
รายงานตามลำดับชั้นจนถึงหัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่ตนสังกัด เว้นแต่

(๑) ถ้าเจ้าหน้าที่ผู้ทำให้เกิดความเสียหายเป็นรัฐมนตรี ให้แจ้งต่อนายกรัฐมนตรี

(๒) ถ้าเจ้าหน้าที่ผู้ทำให้เกิดความเสียหายเป็นกรรมการที่ตั้งขึ้นเพื่อปฏิบัติงานใน
หน่วยงานของรัฐแห่งใด ให้แจ้งต่อหัวหน้าหน่วยงานของรัฐแห่งนั้น

(๓) ถ้าเจ้าหน้าที่ผู้ทำให้เกิดความเสียหายเป็นผู้ซึ่งไม่ได้สังกัดหน่วยงานของรัฐแห่งใด
ให้แจ้งต่อกระทรวงการคลัง

(๔) ถ้าเจ้าหน้าที่ผู้ทำให้เกิดความเสียหายเป็นผู้ซึ่งไม่มีผู้บังคับบัญชาและมีใ
ผู้ปฏิบัติงานในราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา
หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบละเมิดของเจ้าหน้าที่ ให้แจ้งต่อผู้มี
อำนาจกำกับดูแล ผู้แต่งตั้งตน หรือผู้ซึ่งสั่งให้ตนปฏิบัติงานให้แก่หน่วยงานของรัฐ

ข้อ ๑๐ ในกรณีความเสียหายเกิดขึ้นตามข้อ ๙ ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่ได้รับ
ความเสียหายและหัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ผู้นั้นสังกัดหรือผู้ซึ่งระเบียบนี้กำหนดให้เป็น
ผู้รับแจ้งตามข้อ ๙ (๑) (๒) (๓) หรือ (๔) แล้วแต่กรณี มีอำนาจร่วมกันแต่งตั้งคณะกรรมการ

ข้อ ๑๑ ในกรณีที่ความเสียหายแก่หน่วยงานของรัฐมากกว่าหนึ่งแห่ง และหรือ
ความเสียหายเกิดจากผลการกระทำของเจ้าหน้าที่หลายหน่วยงาน ให้ผู้มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการ
ตามข้อ ๘ หรือข้อ ๑๐ บรรดาที่เกี่ยวข้อง แล้วแต่กรณี ร่วมกันแต่งตั้งคณะกรรมการ

ข้อ ๑๒ ในกรณีที่ผู้มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการตามข้อ ๘ ข้อ ๑๐ หรือข้อ ๑๑
แต่งตั้งคณะกรรมการหรือเห็นว่าไม่มีเหตุที่จะแต่งตั้งคณะกรรมการ ให้ผู้มีอำนาจแต่งตั้ง
คณะกรรมการรายงานไปยังผู้บังคับบัญชาหรือผู้กำกับดูแลหรือควบคุมการปฏิบัติงานของผู้มีอำนาจ

^๒ ข้อ ๑๒ แก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติ
เกี่ยวกับความรับผิดชอบละเมิดของเจ้าหน้าที่ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙

แต่งตั้งนั้นเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของการแต่งตั้งหรือไม่แต่งตั้งคณะกรรมการ หากการนั้นไม่ถูกต้องให้สั่งแก้ไขใหม่ให้ถูกต้อง

ถ้าผู้มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการตามข้อ ๘ ข้อ ๑๐ หรือข้อ ๑๑ ไม่แก้ไขใหม่ให้ถูกต้องตามคำสั่งในวรรคหนึ่งภายในเวลาอันสมควร ให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้กำกับดูแลหรือควบคุมการปฏิบัติงานของผู้มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการ มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการหรือเปลี่ยนแปลงกรรมการแทนผู้มีอำนาจแต่งตั้งนั้นได้ตามที่เห็นสมควร

ข้อ ๑๒/๑^๓ ในกรณีที่มิเหตุอันควรเชื่อได้ว่าหัวหน้าหน่วยงานของรัฐกระทำให้เกิดความเสียหายหรือมีส่วนกระทำให้เกิดความเสียหายแก่หน่วยงานของรัฐ ให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้กำกับดูแลหรือควบคุมการปฏิบัติงานของหัวหน้าหน่วยงานของรัฐมีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการ

ข้อ ๑๓ ในการประชุมคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของกรรมการทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม ถ้าประธานกรรมการไม่อยู่ในที่ประชุมหรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนใดคนหนึ่งขึ้นทำหน้าที่แทน

มติที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการที่ไม่เห็นด้วยกับมติที่ประชุม อาจทำความเห็นแย้งมติที่ประชุมรวมไว้ในความเห็นของคณะกรรมการได้

ข้อ ๑๔ ในการปฏิบัติหน้าที่ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่พิจารณาข้อเท็จจริงอันเกี่ยวกับการกระทำละเมิด โดยตรวจสอบข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานทั้งปวงที่เกี่ยวข้อง รับฟังพยานบุคคล หรือพยานผู้เชี่ยวชาญ และตรวจสอบเอกสาร วัตถุ หรือสถานที่ กระบวนการคลังอาจกำหนดแนวทางการสอบข้อเท็จจริง การทำบันทึกและการรายงานผล เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติเป็นการทั่วไปได้

ข้อ ๑๕ คณะกรรมการต้องให้โอกาสแก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องหรือผู้เสียหายได้ชี้แจงข้อเท็จจริงและโต้แย้งแสดงพยานหลักฐานของตนอย่างเพียงพอและเป็นธรรม

ข้อ ๑๖ เมื่อคณะกรรมการพิจารณาเสร็จแล้วให้เสนอความเห็นไปยังผู้แต่งตั้ง ถ้าผู้แต่งตั้งขอให้ทบทวนหรือสอบสวนเพิ่มเติม ให้คณะกรรมการรับดำเนินการให้เสร็จสิ้นภายในเวลาที่ผู้แต่งตั้งกำหนด

ความเห็นของคณะกรรมการต้องมีข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายที่แจ้งชัด และต้องมีพยานหลักฐานที่สนับสนุนประกอบด้วย

ความเห็นของคณะกรรมการไม่ผูกมัดผู้แต่งตั้งหรือรัฐที่จะมีความเห็นเป็นอย่างอื่น

^๓ ข้อ ๑๒/๑ เพิ่มโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับ

ความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙

ข้อ ๑๗ เมื่อผู้แต่งตั้งได้รับผลการพิจารณาของคณะกรรมการแล้ว ให้วินิจฉัยสั่งการว่ามีผู้รับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนหรือไม่ และเป็นจำนวนเท่าใด แต่ยังมีต้องแจ้งการสั่งการให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ

ให้ผู้แต่งตั้งส่งสำนวนภายในเจ็ดวันนับแต่วันวินิจฉัยสั่งการให้กระทรวงการคลังเพื่อตรวจสอบ เว้นแต่เป็นกรณีที่กระทรวงการคลังประกาศกำหนดว่าไม่ต้องรายงานให้กระทรวงการคลังตรวจสอบ

ให้กระทรวงการคลังพิจารณาโดยไม่ชักช้า และให้มีอำนาจตรวจสอบพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง ในกรณีที่เห็นสมควรจะให้ผู้ใดส่งพยานหลักฐานหรือมาให้ถ้อยคำเพื่อประกอบการพิจารณาเพิ่มเติมอีกก็ได้

ในระหว่างการพิจารณาของกระทรวงการคลัง ให้ผู้แต่งตั้งสั่งการให้เตรียมเรื่องให้พร้อมสำหรับการออกคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ชำระค่าสินไหมทดแทน หรือดำเนินการฟ้องคดีเพื่อมิให้ขาดอายุความสองปีนับจากวันที่ผู้แต่งตั้งวินิจฉัยสั่งการ

ให้กระทรวงการคลังพิจารณาให้แล้วเสร็จก่อนอายุความสองปีสิ้นสุดไม่น้อยกว่าหกเดือน ถ้ากระทรวงการคลังไม่แจ้งผลการตรวจสอบให้ทราบภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ผู้แต่งตั้งมีคำสั่งตามที่เห็นสมควรและแจ้งให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ เว้นแต่ในกรณีหน่วยงานของรัฐนั้นเป็นราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา หรือหน่วยงานอื่นของรัฐตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบละเมิดของเจ้าหน้าที่ ให้กระทรวงการคลังพิจารณาให้แล้วเสร็จก่อนอายุความสองปีสิ้นสุดไม่น้อยกว่าหนึ่งปี ถ้ากระทรวงการคลังไม่แจ้งผลการตรวจสอบให้ทราบภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ผู้แต่งตั้งมีคำสั่งตามที่เห็นสมควรและแจ้งให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ

ข้อ ๑๘ เมื่อกระทรวงการคลังพิจารณาเสร็จแล้ว ให้ผู้แต่งตั้งมีคำสั่งตามความเห็นของกระทรวงการคลังและแจ้งคำสั่งนั้นให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ รวมทั้งราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา หรือหน่วยงานอื่นของรัฐตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบละเมิดของเจ้าหน้าที่ ให้ผู้แต่งตั้งของหน่วยงานของรัฐแห่งนั้นสั่งการไปตามความเห็นของกระทรวงการคลัง

เมื่อหน่วยงานของรัฐที่เสียหายตามวรรคหนึ่งสั่งการตามความเห็นของกระทรวงการคลังแล้ว ให้ผู้แต่งตั้งดำเนินการเพื่อออกคำสั่งให้ผู้ต้องรับผิดชอบชำระค่าสินไหมทดแทนหรือฟ้องคดีต่อศาลอย่าให้ขาดอายุความ

ในกรณีที่ปรากฏตามความเห็นของกระทรวงการคลังว่ามีผู้ใดต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนเพิ่มขึ้นหรือต่างไปจากสำนวนที่ผู้แต่งตั้งส่งให้ตรวจสอบ หากยังไม่เคยมีการสอบผู้ผู้นั้นในฐานะผู้ต้องรับผิดมาก่อน ให้ผู้แต่งตั้งส่งเรื่องให้คณะกรรมการทำการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบนั้นเพื่อประกอบการวินิจฉัยสั่งการ ถ้าผลของคำวินิจฉัยของผู้แต่งตั้งตรงกับความเห็นของกระทรวงการคลัง ให้ผู้แต่งตั้งสั่งการให้ผู้ผู้นั้นรับผิดชอบแล้วรายงานกระทรวงการคลังเพื่อทราบ ถ้าผลของคำวินิจฉัยของผู้แต่งตั้งต่างไปจากความเห็นของกระทรวงการคลัง ให้ผู้แต่งตั้งรายงาน

๔ ข้อ ๑๘ แก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบละเมิดของเจ้าหน้าที่ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๔

กระทรวงการคลังพิจารณาให้ความเห็นอีกครั้งหนึ่ง ทั้งนี้ ให้นำความในข้อ ๑๗ วรคสี่และวรรคห้า มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๑๙^๕ (ยกเลิก)

ข้อ ๒๐ ในกรณีร่วมกันแต่งตั้งคณะกรรมการตามข้อ ๑๐ หรือข้อ ๑๑ ให้ผู้แต่งตั้ง ร่วมร่วมกันวินิจฉัยสั่งการ และเสนอความเห็นทั้งหมด ไม่ว่าจะเห็นตรงกันหรือไม่ ไปยัง กระทรวงการคลัง และเมื่อได้ดำเนินการตามข้อ ๑๗ และข้อ ๑๘ แล้ว ถ้าผลในขั้นที่สุดผู้แต่งตั้งร่วม ยังมีความเห็นตามข้อ ๑๘ แตกต่างกันจนหาข้อยุติไม่ได้ ก็ให้เสนอเรื่องให้คณะรัฐมนตรีวินิจฉัยชี้ขาด

ข้อ ๒๑ ในการพิจารณาของกระทรวงการคลัง ให้มี “คณะกรรมการพิจารณาความ รับผิดชอบทางแพ่ง” เป็นผู้พิจารณาให้ความเห็นต่อกระทรวงการคลัง ให้คณะกรรมการตามวรรคหนึ่งประกอบด้วยอธิบดีกรมบัญชีกลางเป็นประธาน กรรมการ ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด ผู้แทนสำนักงาน ตรวจเงินแผ่นดิน และผู้แทนกระทรวงการคลังตามจำนวนที่จำเป็น ซึ่งปลัดกระทรวงการคลังแต่งตั้ง เป็นกรรมการ

คณะกรรมการพิจารณาความรับผิดชอบทางแพ่งอาจแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อปฏิบัติ หน้าที่ตามที่มอบหมายได้

ในการประชุมของคณะกรรมการพิจารณาความรับผิดชอบทางแพ่งให้นำความในข้อ ๑๓ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๒๒ ในกรณีที่ความเสียหายเกิดแก่เงิน ให้ใช้เป็นเงินแต่เพียงอย่างเดียว

ข้อ ๒๓ ในกรณีที่ความเสียหายมิได้เกิดแก่เงิน จะดำเนินการดังต่อไปนี้แทนการ ชำระเงินก็ได้

(๑) ชดใช้เป็นทรัพย์สินอย่างเดียวกันโดยมีสภาพ คุณภาพ ปริมาณ และลักษณะ เดียวกันกับทรัพย์สินที่สูญหายหรือเสียหายและใช้งานแทนได้เช่นเดียวกับทรัพย์สินที่สูญหายหรือ เสียหาย โดยทำสัญญายินยอมชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเป็นทรัพย์สินดังกล่าว

(๒) ซ่อมแซมหรือบูรณะทรัพย์สินที่ชำรุดเสียหายให้คงสภาพเดิม โดยทำสัญญาว่าจะ จัดการให้ทรัพย์สินคงสภาพเหมือนเดิมภายในเวลาไม่เกินหกเดือน

(๓) การชดใช้เป็นทรัพย์สินหรือการซ่อมแซมหรือบูรณะทรัพย์สินที่แตกต่างไปจาก (๑) หรือ (๒) ต้องได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงการคลังก่อน

การชดใช้ค่าเสียหายเป็นทรัพย์สินหรือการซ่อมแซมหรือบูรณะทรัพย์สินตามวรรค หนึ่ง ให้มีการตรวจรับตามระเบียบว่าด้วยการพัสดุของทางราชการหรือของหน่วยงานของรัฐนั้น ๆ

^๕ ข้อ ๑๙ ยกเลิกโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติเกี่ยวกับ ความรับผิดชอบละเมิดของเจ้าหน้าที่ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙

การทำสัญญาตามวรรคหนึ่งต้องจัดให้มีผู้ค้ำประกัน และในกรณีที่เห็นสมควรจะให้วางหลักประกันด้วยก็ได้

ข้อ ๒๔ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบตาย ให้รับดำเนินการตามระเบียบนี้โดยอนุโลมเพื่อให้ได้ข้อยุติโดยเร็วและระมัดระวังอย่าให้ขาดอายุความมรดก ในกรณีที่ผู้แต่งตั้งเห็นว่าเจ้าหน้าที่ต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่หน่วยงานของรัฐ ให้ส่งเรื่องให้พนักงานอัยการเพื่อฟ้องผู้จัดการมรดกหรือทายาทต่อไป ในกรณีของผู้แต่งตั้งรวมถ้ามีความเห็นแตกต่างกันให้ดำเนินการไปพลางก่อนตามความเห็นของผู้แต่งตั้งสำหรับหน่วยงานของรัฐที่เสียหาย และถ้าต่อมามีข้อยุติเป็นประการใดให้แก้ไขเปลี่ยนแปลงการดำเนินการไปตามนั้น

ข้อ ๒๕ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ต้องรับผิดชอบและขอผ่อนชำระค่าสินไหมทดแทน ไม่ว่าจะเกิดขึ้นในขั้นตอนใด ให้หน่วยงานของรัฐที่เสียหายกำหนดจำนวนเงินที่ขอผ่อนชำระนั้นตามความเหมาะสม โดยคำนึงถึงรายได้ ค่าใช้จ่ายในการดำรงชีพตามฐานานุรูปของเจ้าหน้าที่ ความรับผิดชอบที่บุคคลนั้นมีอยู่ตามกฎหมายหรือศีลธรรมอันดี และพฤติการณ์แห่งกรณีประกอบด้วย

ในการให้ผ่อนชำระ ต้องจัดให้มีผู้ค้ำประกัน และในกรณีที่เห็นสมควรจะให้วางหลักประกันด้วยก็ได้

ข้อ ๒๖ กระทรวงการคลังอาจประกาศกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการค้ำประกันการวางหลักประกัน หนังสือผ่อนชำระ และสัญญาค้ำประกันก็ได้

ข้อ ๒๗ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทน แม้ปรากฏว่าเจ้าหน้าที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ ให้หน่วยงานของรัฐที่เสียหายพิจารณาผ่อนผันตามความเหมาะสมตามหลักเกณฑ์ที่กระทรวงการคลังกำหนดและต้องไม่ดำเนินคดีล้มละลายแก่ผู้นั้น แต่ถ้าการที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้นั้นเกิดจากการประพฤติชั่วอย่างร้ายแรงของเจ้าหน้าที่หรือเจ้าหน้าที่กระทำการใด ๆ อันเป็นการประพฤติชั่วอย่างร้ายแรงเพื่อให้หน่วยงานของรัฐไม่ได้รับชำระหนี้ครบถ้วน ให้หน่วยงานของรัฐที่เสียหายส่งเรื่องให้พนักงานอัยการดำเนินคดีล้มละลาย

ข้อ ๒๘ การประนีประนอมยอมความไม่ว่าจะเกิดขึ้นในขั้นตอนใดต้องได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงการคลังก่อน เว้นแต่กระทรวงการคลังจะประกาศกำหนดเป็นอย่างอื่น

ข้อ ๒๙ ในกรณีตามข้อ ๒๖ ข้อ ๒๗ หรือข้อ ๒๘ ถ้าเกี่ยวกับหน่วยงานของรัฐที่เป็นราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา หรือหน่วยงานอื่นของรัฐตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ การดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบสำหรับหน่วยงานของรัฐแห่งนั้น

หมวด ๒

กรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำละเมิดต่อบุคคลภายนอก

ข้อ ๓๐ ในหมวดนี้ “หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า กระทรวง ทบวง กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรม และราชการส่วนภูมิภาค แต่ไม่รวมถึงราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ

ข้อ ๓๑ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ทำให้เกิดความเสียหายต่อบุคคลภายนอก ถ้าเจ้าหน้าที่ผู้นั้นเห็นว่าความเสียหายเกิดขึ้นเนื่องในการที่ตนได้กระทำในการปฏิบัติหน้าที่ ให้เจ้าหน้าที่ผู้นั้นแจ้งต่อผู้บังคับบัญชาโดยไม่ชักช้า และให้มีการรายงานตามลำดับชั้นถึงหัวหน้าหน่วยงานของรัฐแห่งนั้น แต่ในกรณีที่เจ้าหน้าที่เป็นรัฐมนตรีหรือกรรมการที่ตั้งขึ้นเพื่อปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐหรือผู้ซึ่งไม่สังกัดหน่วยงานของรัฐแห่งใดหรือผู้ซึ่งไม่มีผู้บังคับบัญชา ให้ดำเนินการตามข้อ ๙ (๑) (๒) (๓) หรือ (๔) และให้นำข้อ ๘ ถึงข้อ ๒๐ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๓๒ ในกรณีที่ผู้เสียหายยื่นคำขอให้หน่วยงานของรัฐชดใช้ค่าสินไหมทดแทน ให้หน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ผู้นั้นสังกัด หรือกระทรวงการคลัง ในกรณีที่เจ้าหน้าที่มิได้สังกัดหน่วยงานใด หรือหน่วยงานของรัฐแห่งใดแห่งหนึ่ง ในกรณีที่ความเสียหายเกิดจากผลการกระทำของเจ้าหน้าที่หลายหน่วยงาน รับคำขอนั้นและดำเนินการตามระเบียบนี้โดยไม่ชักช้า

ในกรณีที่ผู้เสียหายยื่นคำขอผิดหน่วยงาน ให้หน่วยงานผู้รับคำขอรับส่งเรื่องไปยังหน่วยงานของรัฐที่เห็นว่าเป็นหน่วยงานของรัฐที่จะต้องรับผิดชอบพิจารณาต่อไปและให้แจ้งให้ผู้ยื่นคำขอทราบ กรณีดังกล่าวนี้ให้ถือว่าหน่วยงานของรัฐได้รับคำขอให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนนับแต่วันที่ได้รับการส่งคำขอที่ส่งมานั้น

ข้อ ๓๓ เมื่อได้รับคำขอตามข้อ ๓๒ และหน่วยงานของรัฐที่ได้รับคำขอไว้เห็นว่าเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องตน ให้แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินการต่อไปโดยไม่ชักช้า

ข้อ ๓๔ ในกรณีที่ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้ยื่นคำขอ ให้หน่วยงานของรัฐที่ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนปฏิบัติตามที่กระทรวงการคลังกำหนด ให้คิดดอกเบี้ยตามอัตราดอกเบี้ยผิดนัดนับแต่วันกระทำละเมิดในจำนวนเงินที่ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้ยื่นคำขอจนถึงวันชำระค่าสินไหมทดแทน

ข้อ ๓๕ ในกรณีที่ผู้เสียหายฟ้องคดีต่อศาล ให้ผู้มีอำนาจแต่งตั้งตั้งคณะกรรมการโดยไม่ชักช้า เว้นแต่จะได้มีการตั้งคณะกรรมการดังกล่าวไว้แล้ว และให้ประสานงานกับสำนักงานอัยการสูงสุดเพื่อเตรียมการต่อสู้คดีต่อไป พร้อมทั้งรายงานให้กระทรวงการคลังทราบและปฏิบัติตามที่ได้รับคำแนะนำจากกระทรวงการคลัง

ข้อ ๓๖ ถ้าผู้แต่งตั้งเห็นว่าความเสียหายเกิดจากเจ้าหน้าที่มิได้กระทำในการปฏิบัติหน้าที่ หรือเมื่อได้ฟังความเห็นของคณะกรรมการหรือได้รับทราบผลการพิจารณาของ

กระทรวงการคลังแล้ว เห็นว่าความเสียหายเกิดจากเจ้าหน้าที่มิได้กระทำให้การปฏิบัติหน้าที่ ให้เรียกเจ้าหน้าที่ผู้นั้นเข้ามาเป็นคู่ความในคดีด้วย

ข้อ ๓๗ ถ้าผลการพิจารณาของผู้แต่งตั้งยุติเป็นที่สุดว่า ความเสียหายเกิดจากเจ้าหน้าที่ได้กระทำให้การปฏิบัติหน้าที่ จะต้องไม่มีการเรียกเจ้าหน้าที่เข้ามาเป็นคู่ความในคดี แต่ถ้าผู้เสียหายได้ฟ้องเจ้าหน้าที่ต่อศาลก่อนแล้วหรือมีการเรียกเจ้าหน้าที่เข้ามาเป็นคู่ความในคดีก่อนแล้ว ให้ผู้แต่งตั้งแจ้งผลการพิจารณาให้พนักงานอัยการเพื่อแถลงต่อศาล เพื่อให้เจ้าหน้าที่ที่มีโอกาสพ้นจากการเป็นคู่ความในคดี และขอให้พนักงานอัยการช่วยเหลือทางคดีแก่เจ้าหน้าที่ในระหว่างนั้นด้วย

ข้อ ๓๘ ในกรณีหน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบบุคคลภายนอกในความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่นั้น ความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่จะมีหรือไม่ และเพียงใด เป็นกรณีที่หน่วยงานของรัฐจะพิจารณาไล่เบี้ยเอาจากเจ้าหน้าที่ในภายหลัง ซึ่งคณะกรรมการ ผู้แต่งตั้ง และกระทรวงการคลัง แล้วแต่กรณี ต้องพิจารณาด้วยว่าจะมีการไล่เบี้ยหรือไม่ หรือจะไล่เบี้ยให้ชัดใช้เพียงใด และให้นำข้อ ๒๒ ถึงข้อ ๒๙ มาใช้บังคับกับการชัดใช้ค่าสินไหมทดแทนที่หน่วยงานของรัฐได้ใช้ให้แก่ผู้เสียหาย โดยอนุโลม

ประกาศ ณ วันที่ ๑๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๓๙

บรรหาร ศิลปอาชา

นายกรัฐมนตรี

